

DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Urząd Miasta i Gminy Wieliczka
Zespół ds. Profilaktyki, Ochrony Zdrowia i Osób Niepełnosprawnych
ul. Pocztowa 1
32-020 Wieliczka
tel. (12) 278-15-00

Redakcja i opracowanie:
Dominika Chylińska
Kinga Dubiel
Anna Frey

Korekta:
Joanna Tebień

Opracowanie graficzne:
Janusz Polak

Zdjęcie na okładce pochodzi z archiwum Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka

Wieliczka 2010

ISBN: 978-83-930842-1-0

W roku Jubileuszu 720-lecia nadania praw miejskich Królewskiemu Górniczemu Wolnemu Miastu Wieliczka, oddaję do rąk mieszkańców miasta i gminy Wieliczka *Wielicki Informator dla Osób Niepełnosprawnych*. To pierwsza tego typu publikacja, adresowana do osób niepełnosprawnych i ich najbliższych, stanowiąca cenne źródło informacji obejmujących szeroki zakres problematyki niepełnosprawności.

Przewodnik powstał z inicjatywy Gminy Wieliczka przy współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie gminy Wieliczka. W dziesięciu rozdziałach Czytelnik odnajdzie kompendium wiadomości dotyczących m.in. orzecznictwa, uprawnień i ulg przysługujących osobom niepełnosprawnym, edukacji, opieki zdrowotnej i zatrudniania osób niepełnosprawnych. Informator zawiera również wykaz instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie gminy Wieliczka.

Zachęcając Państwa do uważnej lektury, mam nadzieję, że *Wielicki Informator dla Osób Niepełnosprawnych* ułatwi niepełnosprawnym mieszkańcom solnego miasta i gminy funkcjonowanie w lokalnej społeczności i stanie się niezbędnym przewodnikiem dla wszystkich zainteresowanych tą tematyką.

Artur Koziol
Burmistrz Miasta i Gminy Wieliczka

Spis treści

ROZDZIAŁ I

1. ORZECZNICTWO O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	7
1.1. POWIATOWY ZESPÓŁ DS. ORZĘKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	7

ROZDZIAŁ II

2. ULGI I UPRAWNIENIA PRZYSŁUGUJĄCE OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM	14
2.1. ULGI NA PRZEJAZDY	14
2.1.1. <i>Ulgi w komunikacji miejskiej MPK</i>	14
2.1.2. <i>Ulgi na przejazdy PKS i PKP</i>	16
2.2. KARTA PARKINGOWA	19
2.3. PODATKI.....	21
2.4. INNE ULGI	24
2.4.1. <i>Ulgi pocztowe</i>	24
2.4.2. <i>Ulgi telekomunikacyjne</i>	24
2.4.3. <i>Ulgi na abonament telewizyjny</i>	25
2.4.4. <i>Ulgowe bilety do muzeów</i>	26

ROZDZIAŁ III

3. EDUKACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	28
3.1. EDUKACJA UCZNIÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH	28
3.1.1. <i>Pomoc materialna</i>	30
3.2. EDUKACJA STUDENTÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH	32
3.2.1. <i>Formy wsparcia - na zasadach ogólnych</i>	33
3.2.2. <i>Uzupełniające formy pomocy dla studentów niepełnosprawnych</i>	34
3.3. ORZECZENIE O POTRZEBIE KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO, NAUCZANIA INDYWIDUALNEGO, ZAJĘĆ REWALIDACYJNO - WYCHOWAWCZYCH ORAZ OPINIA O POTRZEBIE WCZESNEGO WSPOMAGANIA ROZWOJU DZIECKA	36
3.4. KSZTAŁCENIE SPECJALNE	37
3.5. KSZTAŁCENIE INTEGRACYJNE	38
3.6. NAUCZANIE INDYWIDUALNE	38
3.7. WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECKA	40
3.8. FUNKCJONOWANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH NA TERENIE GMINY WIELICZKA	41
3.8.1. <i>Kształcenie specjalne – Zespół Szkół im. Brata Alojzego Kosiby</i>	41
3.8.2. <i>Kształcenie ogólnodostępne - integracyjne i nauczanie indywidualne - Szkoła Podstawowa Nr 4 w Wielicze, Gimnazjum Nr 1 w Wielicze, Gimnazjum Nr 3 w Węgrzcach Wielkich</i>	43
3.8.2.1. Szkoła Podstawowa Nr 4 w Wielicze	43
3.8.2.2. Gimnazjum Nr 1 w Wielicze.....	44
3.8.2.3. Gimnazjum Nr 3 w Węgrzcach Wielkich	45
3.9. DOWÓZ DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH DO SZKOŁY	46

ROZDZIAŁ IV

4. POWIATOWA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNA W WIELICZCE	47
--	-----------

ROZDZIAŁ V

5. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH PROWADZONE PRZEZ ZESPÓŁ DS. PROFILAKTYKI, OCHRONY ZDROWIA I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH URZĘDU MIASTA I GMINY W WIELICZCE	49
--	-----------

ROZDZIAŁ VI

6. ROLA MIEJSKO – GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W WIELICZCE W INTEGRACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ZE ŚRODOWISKIEM LOKALNYM	52
--	-----------

ROZDZIAŁ VII

7. POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W WIELICZCE	57
---	-----------

ROZDZIAŁ VIII

8. ZATRUDNIENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	59
8.1. OSOBY ROZPOCZYNAJĄCE LUB PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ.....	59
8.2. NIEPEŁNOSPRAWNI ROLNICY	62
8.3. PRACODAWCY ZATRUDNIAJĄCY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	64
8.4. PRACOWNIK POMAGAJĄCY OSOBIE NIEPEŁNOSPRAWNEJ.....	66
8.5. ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ	67
8.6. ZAKŁADY PRACY CHRONIONEJ	69
8.7. ZWOLNIENIE Z WPŁAT NA PFRON	70
8.8. ZWROT KOSZTÓW WYPOSAŻENIA STANOWISKA PRACY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ	71

ROZDZIAŁ IX

9. OPIEKA ZDROWOTNA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	74
---	-----------

ROZDZIAŁ X

10. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA TERENIE GMINY WIELICZKA	78
10.1. CARITAS W SŁUŻBIE LUDZIOM NIEPEŁNOSPRAWNYM.....	78
10.2. DZIAŁALNOŚĆ PCK NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	80
10.3. ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY W WIELICZCE „LEONARDO”.....	82
10.4. FUNDACJA L’ARCHE	84
10.5. STOWARZYSZENIE IM. BRATA ALOJZEGO KOSIBY	86
10.6. POLSKI ZWIĄZEK NIEWIDOMYCH OKRĘG MAŁOPOLSKI – KOŁO W WIELICZCE	86
10.7. POLSKI ZWIĄZEK EMERYTÓW, RENCISTÓW I INWALIDÓW - ODDZIAŁ REJONOWY W WIELICZCE.....	87

Rozdział I

1. Orzecznictwo o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności

Orzecznictwem o niepełnosprawności zajmuje się w Polsce wiele wyspecjalizowanych instytucji.

W celach rentowych orzeczenia wydają:

- lekarze orzecznicy i komisje lekarskie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS),
- lekarze rzeczoznawcy i komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS),
- komisje podlegające Ministerstwu Obrony Narodowej (MON) i Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA).

Orzecznictwo pozarentowe prowadzą Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności (PZO).

Przepisy dotyczące zagadnienia reguluje Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.) i Rozporządzenie ministra gospodarki, pracy i polityki społecznej z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328).

1.1. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Do orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności dla celów pozarentowych powołane są Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności jako organy pierwszej instancji oraz Wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, działające jako druga instancja - odwoławcza. Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności nie może być podstawą do ubiegania się o rentę z ubezpieczenia społecznego. Orzecznictwo to służy osobom, które chcą uzyskać prawne potwierdzenie statusu osoby niepełnosprawnej, umożliwiające korzystanie z przewidzianych dla nich świadczeń i przywilejów (takich jak np.: odliczenia podatkowe, ulgi komunikacyjne, zasiłki, karta parkingowa, zwolnienie od opłat abonamentowych za radio i telewizję, rabat na usługi telekomunikacyjne, ulgowe bilety do muzeów, bezpłatne usługi doręczania listów, paczek i przekazów pocztowych i inne).

Ponadto orzeczenie o stopniu niepełnosprawności powinno zawierać wskazania do szeroko pojętej rehabilitacji. Członkami komisji orzekającej są nie tylko lekarze (jak w przypadku orzekania o niezdolności do pracy), ale również specjaliści z różnych dziedzin. Orzeczenie powinno zatem służyć pomocą w ukierunkowaniu działań osoby niepełnosprawnej (bądź jej opiekunów) w zakresie terapii i rehabilitacji.

Powiatowe zespoły wydają trzy rodzaje orzeczeń:

- o niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- o stopniu niepełnosprawności (lekkim, umiarkowanym lub znacznym) osób, które ukończyły 16 rok życia,
- o wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydaje się dla celów:

- odpowiedniego zatrudnienia,
- szkolenia,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych),
- zasiłku stałego wyrównawczego oraz innych świadczeń z ośrodków pomocy społecznej,
- zasiłku pielęgnacyjnego,
- korzystania z karty parkingowej,
- innych ulg i uprawnień.

Orzeczenia o niepełnosprawności wydaje się dla celów:

- zasiłku pielęgnacyjnego,
- świadczenia pielęgnacyjnego,
- bądź innych, np. przedłużenia urlopu wychowawczego.

Orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień wydaje się na wniosek osoby, która posiada już ważne orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów (dawne orzeczenie KIZ), o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym (orzeczenie KRUS) lub o niezdolności do pracy (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS). W postępowaniu tym zespół powiatowy wydaje orzeczenie, w którym stopień niepełnosprawności i okres ważności orzeczenia ustala zgodnie z treścią orzeczenia rentowego, natomiast wskazania ustala stosownie do naruszonej sprawności organizmu i ograniczeń funkcjonalnych. Ten rodzaj orzeczeń wydaje się w celu korzystania przez osobę niepełnosprawną z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

W aktualnym stanie prawnym zasady orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności oraz kryteria kwalifikowania do stopni niepełnosprawności regulują następujące przepisy:

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2003 r. Nr 139, poz. 1328),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002 r. Nr 17, poz. 162).

W Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, termin „niepełnosprawność” odnosi się do osób, *których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolność do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie.*

Wymieniona wyżej definicja niepełnosprawności daje podstawy do określenia **trzech stopni niepełnosprawności**. Każdy z nich określa stan zdrowia z uwzględnieniem kryterium zawodowego.

Znaczny stopień niepełnosprawności określa osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji, co definiuje się jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych (tj. samoobsługi, poruszania się i komunikacji) bez pomocy innych osób.

Umiarkowany stopień niepełnosprawności określa osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy, zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej bądź też wymagającą czasowej lub częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Lekki stopień niepełnosprawności określa osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jakie wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością fizyczną i psychiczną; lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Niepełnosprawność dzieci do 16 roku życia uznaje się, jeżeli upośledzenie stanu zdrowia bądź zaburzenie funkcjonowania organizmu przekracza okres 12 miesięcy, a niezdolność do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, jak: samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem, powoduje konieczność stałej opieki lub pomocy w sposób przewyższający zakres opieki nad zdrowym dzieckiem w danym wieku.

Powiatowe zespoły wydają orzeczenie na wniosek:

- osoby zainteresowanej lub jej opiekuna prawnego,
- przedstawiciela ustawowego w przypadku małoletniego wnioskodawcy,
- ośrodka pomocy społecznej – jeśli posiadają upoważnienie do złożenia wniosku od osoby zainteresowanej bądź jej przedstawiciela ustawowego.

Wniosek o wydanie orzeczenia składa się do powiatowego zespołu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej lub według miejsca pobytu w przypadku:

- osób bezdomnych,
- osób przebywających w zakładach karnych i poprawczych,
- osób przebywających w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia,
- osób przebywających poza miejscem stałego zamieszkania ponad 2 miesiące ze względów zdrowotnych lub rodzinnych.

Do wniosku dołącza się również **zaświadczenie o stanie zdrowia**, które wypełnia lekarz rodzinny lub lekarz specjalista, pod opieką którego znajduje się dana osoba. Zaświadczenie jest ważne 30 dni od daty wystawienia do chwili złożenia w Zespole. Należy także załączyć **kserokopie dokumentacji medycznej** potwierdzającej schorzenie (np.: historię choroby, kartotekę z leczenia w poradni, karty informacyjne leczenia szpitalnego, opisy: RTG, EKG, TK, EEG, USG, spirometrię, badania endoskopowe, pola widzenia, ostrości wzroku i inne w zależności od rozpoznanej jednostki chorobowej) oraz **badanie psychologiczne** z ostatnich dwóch lat w przypadku występowania zaburzeń psychicznych lub upośledzenia umysłowego.

Osoby korzystające z pomocy Miejskiego/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, a także te, które chcą ubiegać się o korzystanie z systemu pomocy społecznej, dodatkowo załączają druk *SYTUACJA SPOŁECZNA osoby ubiegającej się o orzeczenie o stopniu niepełnosprawności*, który wypełnia pracownik M/GOPS właściwego dla miejsca zamieszkania osoby .

Osoby posiadające orzeczenie o (stopniu) niepełnosprawności lub inne (ZUS, KIZ, KRUS) zobowiązane są dołączyć kserokopię tych orzeczeń do wniosku.

Osoba składająca wniosek powinna okazać wnioskodawcy dowód osobisty.

Każdy wniosek o wydanie orzeczenia wraz z załączoną dokumentacją medyczną podlega wstępnej ocenie lekarza – członka zespołu orzekającego przed skierowaniem sprawy na posiedzenie składu orzekającego. Lekarz konsultant ocenia, czy złożona dokumentacja medyczna jest wystarczająca do podjęcia decyzji orzeczniczej. W przypadku stwierdzenia braku istotnych badań potwierdzających rozpoznanie, osoba zainteresowana zobowiązana jest uzupełnić dokumentację medyczną o badania lub inne dane w zakresie wskazanym przez lekarza konsultanta powiatowego zespołu. Przewodniczący powiatowego zespołu zawiadamia o tym na piśmie osobę zainteresowaną lub przedstawiciela ustawowego dziecka oraz wyznacza termin złożenia brakującej dokumentacji z pouczeniem, że nieuzupełnienie jej w określonym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

Przy wstępnej weryfikacji wniosków lekarz konsultant ustala też specjalizację lekarza - przewodniczącego składu orzekającego, która musi być odpowiednia do choroby zasadniczej osoby orzekanej. W przypadku występowania schorzeń współistniejących mogących mieć znaczenie przy ustaleniu stopnia niepełnosprawności, przewodniczący zespołu orzekającego może dodatkowo do składu orzekającego powołać lekarza o specjalności odpowiedniej do schorzeń współistniejących.

Powiatowy zespół orzekający może przyjąć wniosek osoby posiadającej już ważne orzeczenie wydane na czas określony o wydanie kolejnego orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, jednakże nie może rozpatrzyć tego wniosku, tj. wydać kolejnego orzeczenia na posiedzeniu składu orzekającego przed upływem ważności wydanego wcześniej orzeczenia. Reguła ta nie dotyczy osób, które składają wniosek o zmianę orzeczenia z powodu pogorszenia stanu zdrowia. Oznacza to, że **orzeczenie wydane przed upływem ważności prawomocnego orzeczenia** osobie, która stara się o jego przedłużenie, **jest nieważne**. W okresie od dnia złożenia wniosku do dnia upływu ważności poprzednio wydanego orzeczenia na czas określony zespół może jedynie wezwać osobę do uzupełnienia dokumentacji medycznej

oraz podejmować czynności niezbędne do przygotowania posiedzenia składu orzekającego. Termin posiedzenia powinien w tym przypadku zostać wyznaczony jak najwcześniej po upływie ważności poprzedniego orzeczenia. Pozwoli to wnioskodawcy zachować ciągłość statusu osoby niepełnosprawnej, co jest istotne w przypadku korzystania z ulg i uprawnień.

Postępowanie przed zespołem orzekającym o niepełnosprawności podporządkowane jest przepisom Kodeksu postępowania administracyjnego. Każde orzeczenie zaliczające osobę do grona osób niepełnosprawnych stanowi podstawę do korzystania przez nią z określonych ulg i uprawnień. Dopiero od momentu wydania orzeczenia dana osoba jest niepełnosprawna w sensie prawnym i może realizować swoje uprawnienia. Miesięczny termin rozpatrzenia wniosku o wydanie orzeczenia zapewnia możliwie szybkie wydanie decyzji – orzeczenia. W sprawach szczególnie skomplikowanych termin rozpatrzenia sprawy wynosi dwa miesiące. Szczególnie skomplikowany charakter sprawy może zaistnieć ze względu na złożony stan faktyczny, wymagający przeprowadzenia wyjątkowo starannego i wnikliwego postępowania wyjaśniającego, np. w sytuacji, gdy stan zdrowia osoby orzekanej wymaga konsultacji lekarzy kilku specjalności albo istnieje konieczność wykonania badań specjalistycznych.

O każdym przypadku niezakończenia sprawy w miesięcznym terminie powiatowy zespół orzekający zobowiązany jest zawiadomić stronę, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin zakończenia sprawy.

O terminie rozpatrzenia wniosku na posiedzeniu składu orzekającego zawiadamia się osobę zainteresowaną lub jej przedstawiciela ustawowego nie później niż na 14 dni przed dniem jego rozpatrzenia. Niestawienie się osób w wyznaczonym terminie na posiedzeniu o wydanie orzeczenia powoduje pozostawienie sprawy bez rozpoznania. Pozostawienie sprawy bez rozpoznania nie rozstrzyga sprawy co do jej istoty, ale kończy postępowanie w danej instancji i jest formą zakończenia sprawy.

W przypadku, gdy niestawienie się na komisję zostało usprawiedliwione ważnymi przyczynami lub zdarzeniami losowymi, w terminie 14 dni od dnia posiedzenia, przewodniczący powiatowego zespołu wyznacza nowy termin rozpatrzenia sprawy. O powtórny termin zawiadamia się za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Do czasu wydania orzeczenia o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności oraz o wskazaniach do ulg i uprawnień, osoba zainteresowana lub przedstawiciel ustawy może wycofać wniosek o wydanie orzeczenia. Wycofanie wniosku nie wymaga uzasadnienia.

Powiatowy zespół wydaje orzeczenie o umorzeniu postępowania w przypadku wycofania wniosku lub zgonu osoby zainteresowanej.

Przy **orzekaniu o niepełnosprawności osoby**, która nie ukończyła 16 roku życia, bierze się pod uwagę:

- zaświadczenie lekarskie oraz inne posiadane dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie niepełnosprawności,
- ocenę stanu zdrowia wystawioną przez lekarza – przewodniczącego składu orzekającego,

- ograniczenia w funkcjonowaniu występujące w życiu codziennym w porównaniu do dzieci z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną właściwą dla wieku dziecka,
- możliwość poprawy zaburzonej funkcji organizmu poprzez zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki techniczne, środki pomocnicze lub inne działania.

Przy **orzekaniu o stopniu niepełnosprawności osoby**, która ukończyła 16 rok życia, bierze się pod uwagę:

- zaświadczenie lekarskie, zawierające opis stanu zdrowia i wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się osoba zainteresowana,
- inne posiadane dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie stopnia niepełnosprawności,
- ocenę stanu zdrowia wystawioną przez lekarza – przewodniczącego składu orzekającego,
- wiek, płeć, wykształcenie, zawód i posiadane kwalifikacje,
- możliwość całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do wykonywania dotychczasowego lub innego zatrudnienia – przez leczenie, rehabilitację lub przekwalifikowanie,
- ograniczenia występujące w samodzielnej egzystencji i uczestnictwie w życiu społecznym,
- możliwość poprawy funkcjonowania osoby zainteresowanej w samodzielnej egzystencji oraz pełnieniu ról społecznych – poprzez leczenie, rehabilitację, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, środki techniczne, usługi opiekuńcze lub inne działania.

Przy **orzekaniu o wskazaniach do ulg i uprawnień** bierze się pod uwagę:

- orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy wydane na podstawie odrębnych przepisów,
- posiadane dokumenty medyczne mogące mieć wpływ na określenie wskazań w orzeczeniu,
- zakres i rodzaj ograniczeń uprawniających do ulg i uprawnień,
- ocenę aktualnego stanu zdrowia wystawioną przez lekarza – członka powiatowego zespołu,
- zakres i rodzaj ograniczeń spowodowany naruszoną sprawnością organizmu.

Stopień niepełnosprawności osoby zainteresowanej orzeka się na czas określony lub na stałe. Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16 roku życia. Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień wydaje się do czasu upływu ważności orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

W terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia osoba zainteresowana lub przedstawiciel ustawowy może wnieść odwołanie do wojewódzkiego zespołu za pośrednictwem powiatowego zespołu, który wydał orzeczenie. Powiatowy zespół obowiązany jest przesłać odwołanie wraz z aktami sprawy do wojewódzkiego zespołu w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania. W razie uznania odwołania za uzasadnione powiatowy zespół może wydać nowe

orzeczenie, w którym uchyła lub zmienia zaskarżone orzeczenie. W postępowaniu odwoławczym przed wojewódzkim zespołem stosuje się odpowiedni tryb postępowania jak przed powiatowym zespołem. Od orzeczenia wojewódzkiego zespołu przysługuje odwołanie do sądu w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem wojewódzkiego zespołu, który wydał zaskarżone orzeczenie. Postępowanie sądowe w tym zakresie jest wolne od kosztów i opłat sądowych.

Legitymacja osoby niepełnosprawnej

Orzeczenie jest podstawą do korzystania z ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym. Potwierdzeniem posiadania orzeczenia jest legitymacja osoby niepełnosprawnej. Organem uprawnionym do jej wydania jest starosta. **Wniosek o wydanie legitymacji osoba zainteresowana składa w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.** Druk wniosku udostępnia zespół.

Do wniosku należy dołączyć:

w przypadku osób powyżej 16 roku życia:

- aktualne zdjęcia,
- kserokopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia lekarza orzecznika ZUS (oryginał orzeczenia i dowód osobisty do wglądu przy składaniu wniosku);

w przypadku osób przed ukończeniem 16 roku życia:

- kserokopię orzeczenia o niepełnosprawności (oryginał orzeczenia i dowód osobisty przedstawiciela ustawowego dziecka lub opiekuna prawnego do wglądu przy składaniu wniosku).

Na wniosek osoby zainteresowanej, przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego dziecka, w legitymacji wpisywany jest symbol przyczyny niepełnosprawności.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
ul. Daniłowicza 12
32-020 Wieliczka

Przyjmowanie osób zainteresowanych:

pn 9 – 17, wt. – pt 7.30- 15.30

Telefon: (12) 278-62-81

email: pzdsoon@powiatwielicki.pl

Adres posiedzeń składów orzekających:

ul. Piłsudskiego 18

32-020 Wieliczka

(budynek Liceum Ogólnokształcącego w Wieliczce)

Rozdział II

2. Ulgi i uprawnienia przysługujące osobom niepełnosprawnym

Niezależnie od praw i ulg o charakterze powszechnym, osoby niepełnosprawne mogą także korzystać ze szczególnych uprawnień i przywilejów mających na celu zapewnienie im równych szans w życiu zawodowym i społecznym oraz likwidację barier, na jakie napotykać w życiu codziennym. Niepełnosprawność stanowi zatem tytuł do korzystania z licznych ulg i uprawnień w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności.

2.1. Ulgi na przejazdy

Na podstawie ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, osobom niepełnosprawnym przysługują uprawnienia do ulgowych przejazdów kolejowych i autobusowych. Rodzaje ulg i ich wysokość są zróżnicowane, a prawo do nich musi być odpowiednio udokumentowane. Rodzaje dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego określa rozporządzenie ministra infrastruktury z dnia 25 października 2002 r. Dokumenty te osoby uprawnione mają obowiązek okazywać wraz z dowodem osobistym lub innym dokumentem stwierdzającym ich tożsamość.

2.1.1. Ulgi w komunikacji miejskiej MPK

Uprawnienia w Komunikacji Miejskiej w Krakowie do przejazdów bezpłatnych	
Osoby uprawnione	Dokument poświadczający uprawnienia
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE z orzeczeniem określającym znaczny stopień niepełnosprawności lub całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji (dawna I grupa inwalidzka) wraz z opiekunem towarzyszącym im w pojeździe	- legitymacja osoby niepełnosprawnej wystawiona przez uprawniony organ z określeniem znacznego stopnia niepełnosprawności, - legitymacja rencisty z wpisem o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji lub I grupy inwalidzkiej wraz z dokumentem potwierdzającym tożsamość pasażera, - orzeczenie wydane przez ZUS z określeniem całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji lub niezdolności do samodzielnej egzystencji wraz z dokumentem potwierdzającym tożsamość pasażera
NIEWIDOMI wraz z przewodnikiem towarzyszącym im w pojeździe	- legitymacja osoby niepełnosprawnej wystawiona przez uprawniony organ z określeniem znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności

	z wpisem symbolu przyczyny niepełnosprawności 04-O, - legitymacja Polskiego Związku Niewidomych
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE Z NARZĄDU RUCHU KOŃCZYN DOLNYCH z orzeczeniem określającym umiarkowany stopień niepełnosprawności lub całkowitą niezdolność do pracy (dawna II grupa inwalidzka)	- legitymacja osoby niepełnosprawnej wystawiona przez uprawniony organ z określeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wraz z wpisem symbolu przyczyny niepełnosprawności 05-R wraz z zaświadczeniem lekarskim potwierdzającym niepełnosprawność z narządu ruchu kończyn dolnych
DZIECI NIESŁYSZĄCE do 16 roku życia wraz z opiekunem towarzyszącym im w pojeździe	- legitymacja osoby niepełnosprawnej wystawiona przez uprawniony organ z wpisem symbolu przyczyny niepełnosprawności 03-L wraz z zaświadczeniem lekarskim potwierdzającym zaburzenia słuchu
DZIECI DO 16 ROKU ŻYCIA niepełnosprawne z powodu upośledzenia umysłowego, schorzeń narządu wzroku lub schorzeń narządu ruchu wraz z opiekunem towarzyszącym im w pojeździe	- legitymacja osoby niepełnosprawnej wystawiona przez uprawniony organ z określeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z wpisem symbolu przyczyny niepełnosprawności 01-U, 04-O lub 05-R
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM z orzeczeniem określającym umiarkowany stopień niepełnosprawności	- legitymacja osoby niepełnosprawnej wystawiona przez uprawniony organ z określeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z wpisem symbolu przyczyny niepełnosprawności 01-U
DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNE uczęszczające do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych lub przedszkolach oraz uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych uczęszczających do szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i policealnych wraz z opiekunem, który podróżuje z uprawnionym, po uprawnionego lub po odwiezieniu uprawnionego wyłącznie na trasie od miejsca zamieszkania do placówki oświatowej i z powrotem	- dla uprawnionego ważna legitymacja wydana według wzoru określonego przez MENiS-II/1812 i MENiS-II/182/2, a dla opiekuna zaświadczenie wydane przez placówkę oświatową określające trasę przejazdu
Uprawnienia w Komunikacji Miejskiej w Krakowie do przejazdów ulgowych gminnych	
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE z orzeczeniem określającym umiarkowany stopień niepełnosprawności lub całkowitą niezdolność do pracy (dawna II grupa inwalidzka)	- legitymacja osoby niepełnosprawnej wystawiona przez uprawniony organ z określeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, - legitymacja rencisty z określeniem całkowitej niezdolności do pracy lub II grupy inwalidzkiej wraz z dokumentem potwierdzającym tożsamość pasażera, - orzeczenie wydane przez ZUS z określeniem całkowitej niezdolności do pracy wraz z dokumentem potwierdzającym tożsamość pasażera
OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE z narządu słuchu	-legitymacja wydana przez Polski Związek Głuchych z wpisem „inwalida słuchu”

2.1.2. Ulgi na przejazdy PKS i PKP

Ulgi na przejazdy PKS i PKP obowiązują tylko w 2 klasie pociągów, w określonych kategoriach pociągów oraz na podstawie określonych rodzajów biletów. Ulgi nie dotyczą przejazdów pociągami EuroCity i InterCity w komunikacji międzynarodowej oraz przejazdów w komunikacji autobusowej ekspresowej.

Osoby uprawnione do ulgowych przejazdów w klasie 2, **korzystając z przejazdu w klasie 1, zobowiązane są uiścić dopłatę w wysokości różnicy między ceną biletu w klasie 1, a ceną biletu w klasie 2** na podstawie biletów jednorazowych.

Korzystając z ulgi 100%, należy zgłosić się do kasy biletowej po bezpłatny bilet.

1. Osobom o znacznym stopniu niepełnosprawności przysługują ulgi w postaci:

- 49% ulgi w pociągach osobowych i autobusach PKS w komunikacji zwykłej na podstawie biletów jednorazowych,
- 37% ulgi w pozostałych pociągach PKP i autobusach PKS, również na podstawie biletów jednorazowych.

Do ulgi uprawnia jeden z dokumentów:

- ✓ wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, stwierdzający zaliczenie do I grupy inwalidów;
- ✓ wypis z treści orzeczenia: wojskowej komisji lekarskiej, komisji podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Szefowi Agencji Spraw Bezpieczeństwa Wewnętrznego albo Szefowi Agencji Wywiadu, stwierdzający zaliczenie do I grupy inwalidztwa;
- ✓ orzeczenie lub wypis z treści orzeczenia lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, stwierdzające całkowitą niezdolność do samodzielnej egzystencji;
- ✓ wypis z treści orzeczenia lekarza rzeczoznawcy Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego lub komisji lekarskiej KRUS, stwierdzający niezdolność do samodzielnej egzystencji;
- ✓ zaświadczenie z ZUS lub KRUS, stwierdzające zaliczenie wyrokiem sądu do I grupy inwalidów bądź uznanie niezdolności do samodzielnej egzystencji;
- ✓ legitymacja emeryta – rencisty wojskowego z wypisem o zaliczeniu do I grupy inwalidztwa;

- ✓ legitymacja emeryta – rencisty policyjnego wydana przez właściwy organ emerytalny podległy odpowiednio ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Ministrowi Sprawiedliwości albo Ministrowi Obrony Narodowej, z wpisem o zaliczeniu do I grupy inwalidztwa lub stwierdzającym niezdolność do samodzielnej egzystencji;
- ✓ legitymacja osoby niepełnosprawnej, stwierdzająca znaczny stopień niepełnosprawności, wystawiona przez uprawniony organ.

2. **Opiekun lub przewodnik** towarzyszący w podróży osobie o znacznym stopniu niepełnosprawności (niezdolnej do samodzielnej egzystencji, mającej I grupę inwalidztwa) lub osobie niewidomej, ma prawo do 95% ulgi w pociągach PKP i autobusach PKS na podstawie jednego z dokumentów podopiecznego.

Opiekun lub przewodnik musi być osobą pełnoletnią. Przewodnik osoby niewidomej powinien mieć ukończony 13 rok życia. Za psa – przewodnika ponosi się opłatę ulgową.

3. **Dzieci i młodzież niepełnosprawna** oraz ich **rodzice** lub **opiekunowie** mają prawo do ulgi w pociągach PKP i autobusach PKS na terenie z miejsca zamieszkania lub z miejsca pobytu do:

- przedszkola,
- szkoły,
- szkoły wyższej,
- placówki opiekuńczo – wychowawczej,
- placówki oświatowo – wychowawczej,
- specjalnego ośrodka wychowawczego,
- ośrodka umożliwiającego dzieciom i młodzieży spełnienie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- ośrodka rehabilitacyjno – wychowawczego,
- domu pomocy społecznej,
- ośrodka wsparcia,
- zakładu opieki zdrowotnej,
- poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej,
- a także na turnus rehabilitacyjny – i z powrotem (dzieci na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych; rodzice lub opiekunowie – na podstawie biletów jednorazowych).

Osoby niepełnosprawne korzystające z ulgowych przejazdów są zobowiązane posiadać odpowiedni dokument potwierdzający ich niepełnosprawność.

Dla dzieci i młodzieży uczęszczającej do przedszkola, szkoły, szkoły wyższej albo ośrodka lub innej placówki o charakterze oświatowym jest to :

- ✓ legitymacja przedszkolna dla dzieci niepełnosprawnych,
- ✓ legitymacja szkolna dla uczniów niepełnosprawnych,
- ✓ legitymacja szkolna albo studencka wraz z jednym z dokumentów wymienionych poniżej.

Dla dzieci i młodzieży nieuczęszczającej do szkoły:

- ✓ orzeczenie lub wypis z treści orzeczenia lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej ZUS, stwierdzające niezdolność do samodzielnej egzystencji, całkowitą albo częściową niezdolność do pracy,
- ✓ wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej ds. inwalidztwa i zatrudnienia, stwierdzającego zaliczenie do jednej z grup inwalidzkich,
- ✓ legitymacja dokumentująca niepełnosprawność, wystawiona przez uprawniony organ.

4. **Renciści i emeryci** mają prawo do:

- dwóch jednorazowych przejazdów w ciągu roku kalendarzowego z ulgą 37% w 2 klasie pociągów osobowych, pociągów ekspresowych i pociągów dużych prędkości.

Korzystający z ulgowych przejazdów są zobowiązani mieć przy sobie stosowne zaświadczenia wydane przez:

- ✓ terenowe jednostki Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- ✓ regionalne komisje emerytów i rencistów NSZZ Solidarność,
- ✓ Niezależny Krajowy Związek Zawodowy w Polsce „Solidarność Weteranów Pracy”,
- ✓ Zarząd Główny i oddziały terenowe Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów „Solidarność –80”,
- ✓ wojewódzkie i regionalne rady weteranów pracy Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
- ✓ Niezależny Związek Przyszłych i Obecnych Emerytów i Rencistów „Weterani Pracy”,
- ✓ oddziały wojewódzkie Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Resortu Spraw Wewnętrznych,
- ✓ zarządy i koła związku Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego,
- ✓ okręgowe sekcje emerytów i rencistów Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- ✓ Związek Zawodowy Pracowników Najwyższej Izby Kontroli,
- ✓ Komisję Krajową i zarządy regionów Chrześcijańskiego Związku Zawodowego „Solidarność” im. Księdza Jerzego Popiełuszki,

- ✓ zarządy wojewódzkie Związku Emerytów i Rencistów Pożarnictwa Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ oddziały wojewódzkie Związku Żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego,
- ✓ terenowe jednostki Krajowego Związku Emerytów i Rencistów Służby Więziennej.

Zaświadczenia te są ważne z dowodem osobistym lub innym dokumentem potwierdzającym tożsamość osoby uprawnionej.

5. **Inwalidzi wojenni i wojskowi**, na podstawie biletów jednorazowych i książeczki inwalidy, mają prawo do:
- ulgi 37% w komunikacji krajowej w 1 i 2 klasie pociągów i autobusów komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej;
  - ulgi 78% w komunikacji krajowej w 1 i 2 klasie pociągów osobowych i pospiesznych oraz w autobusach w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej; do tej ulgi uprawniony jest inwalida I grupy;
  - ulgi 95% w komunikacji krajowej w 1 i 2 klasie pociągów i autobusów w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej; do tej ulgi uprawniony jest przewodnik lub opiekun towarzyszący w podróży inwalidzie I grupy.

2.2. Karta parkingowa

Karta parkingowa jest dokumentem uprawniającym osoby niepełnosprawne do parkowania na miejscach specjalnie wydzielonych i przeznaczonych dla tych osób.

Karta parkingowa przysługuje osobom niepełnosprawnym na podstawie:

- ✓ orzeczenia o zaliczeniu do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- ✓ orzeczenia o zaliczeniu do lekkiego stopnia niepełnosprawności o przyczynie niepełnosprawności z kodu R lub N,
- ✓ orzeczenia wydanego przez organy rentowe równoważnego na mocy przepisów szczególnych z orzeczeniami o niepełnosprawności,
- ✓ orzeczenia o zaliczeniu do lekkiego stopnia niepełnosprawności, w którym nie określono przyczyny niepełnosprawności oraz orzeczenia równoważnego wydanego przez organy rentowe, wraz z zaświadczeniem lekarskim potwierdzającym ograniczoną sprawność ruchową.

Osoby niepełnosprawne o obniżonej sprawności ruchowej, kierujące pojazdem samochodowym lub kierowca przewożący osoby o obniżonej sprawności ruchowej, jak również pracownicy placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją niepełnosprawnych pozostających pod opieką tych placówek, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności mogą nie stosować się do następujących znaków:

- „zakaz ruchu w obu kierunkach” (B-1),
- „zakaz wjazdu pojazdów silnikowych, z wyjątkiem motocykli jednośladowych” (B-3),
- „zakaz wjazdu autobusów” (B-3a),
- „zakaz wjazdu motocykli” (B-4),
- „zakaz wjazdu motorowerów” (B-10),
- „zakaz postoju” (B-35) - dopuszczalny czas postoju dłuższy niż 1 minuta jest wskazany na znaku albo na umieszczonej pod nim tabliczce,
- „zakaz postoju w dni nieparzyste” (B-37),
- „zakaz postoju w dni parzyste” (B-38),
- „strefa ograniczonego postoju” (B-39).

Karta Parkingowa wydawana jest przez **starostę**.

Za jej wydanie pobiera się opłatę w wysokości ustalonej przez ministra właściwego do spraw transportu – aktualnie opłata wynosi 25 zł.

Aby otrzymać kartę parkingową, należy złożyć następujące dokumenty:

- ✓ kserokopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (należy mieć ze sobą oryginał do wglądu),
- ✓ kserokopię dowodu osobistego,
- ✓ fotografię (3,5 x 4,5),
- ✓ wypełniony wniosek na odpowiednim formularzu,
- ✓ potwierdzenie dokonania opłaty.

Karta parkingowa uprawnia osoby niepełnosprawne do parkowania na miejscach specjalnie wydzielonych i przeznaczonych dla tych osób oraz na miejscach wyznaczonych w strefie płatnego parkowania. Uprawnienie to wynika m.in. z przepisów określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych.

Na terenie miasta Wieliczka miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych wyznaczone są przy:

- ul. Batorego (przy placu targowym),
- ul. Limanowskiego (przy UMiG Wieliczka),
- ul. Szpunara (przy SPZLO),
- ul. Zamkowej (przy bramie wjazdowej do parafii św. Klemensa),
- ul. Sikorskiego (przy budynku CARITAS),
- ul. Kosiby (przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Wielicze),
- ul. Pocztovej (przy UMiG Wieliczka),
- ul. Powstania Warszawskiego (przy UMiG Wieliczka),
- ul. Kilińskiego (przy Banku Spółdzielczym w Wielicze).

Karta parkingowa powinna być **umieszczona za przednią szybą pojazdu** samochodowego w sposób umożliwiający odczytanie pierwszej strony dokumentu z symbolem wózka inwalidzkiego.

2.3. Podatki

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 z późn. zm.), ulgi w podatku dochodowym przysługują:

- podatnikowi będącemu osobą niepełnosprawną,
- podatnikowi, na którego utrzymaniu pozostają takie osoby niepełnosprawne jak: współmałżonek, dzieci własne i przysposobione, dzieci obce przyjęte na wychowanie, pasierbowie, rodzice, rodzice współmałżonka, rodzeństwo, ojczym, macocha, zięciowie i synowie - jeżeli w roku podatkowym dochody tych osób niepełnosprawnych nie przekraczają kwoty 9.120 zł; w przeciwnym wypadku ulgi przysługują podatnikowi będącemu osobą niepełnosprawną. Jeśli więc osoba niepełnosprawna pozostająca na utrzymaniu podatnika osiąga dochody, należy dokonać wstępnego oszacowania, jaki dochód w całym roku podatkowym może ona uzyskać. Rachunki muszą być bowiem wystawione na osobę, która będzie odliczała określone wydatki.

Podstawowym warunkiem odliczenia wydatków jest posiadanie przez osobę niepełnosprawną, której dotyczy wydatek:

- orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności
- lub decyzji przyznającej rentę z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, rentę szkoleniową albo rentę socjalną.

Jednocześnie w przepisach regulujących poszczególne ulgi, mowa jest o osobach zaliczonych do I i II grupy inwalidztwa, przez co należy rozumieć osoby w stosunku do których orzeczono odpowiednio:

- całkowitą niezdolność do pracy, niezdolność do samodzielnej egzystencji albo znaczny stopień niepełnosprawności,
- całkowitą niezdolność do pracy albo umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Odliczenie ulg może być dokonane również w przypadku, gdy osoba, której dotyczy wydatek, posiada orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez właściwy organ na podstawie odrębnych przepisów obowiązujących do dnia 31 sierpnia 1997 r.

Zgodnie z art. 26 ust. 7c ww. ustawy, warunkiem skorzystania z większości ulg rehabilitacyjnych jest posiadanie przez podatnika dokumentów stwierdzających poniesienie wydatków (faktury VAT lub rachunku). Nie dotyczy to wydatków na:

- używanie samochodu osobowego dla potrzeb związanych z koniecznym przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo – rehabilitacyjne (choć niektóre urzędy skarbowe żądają przedstawienia dokumentów poświadczających korzystanie z takich zabiegów) oraz stanowiącego własność (współwłasność) osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną zaliczoną do I lub II grupy inwalidztwa albo dzieci niepełnosprawne, które nie ukończyły 16 roku życia;
- opłacenie przewodników osób niewidomych I lub II grupy inwalidztwa oraz osób z niepełnosprawnością narządu ruchu zaliczonych do I grupy inwalidztwa,

- utrzymanie psa przewodnika przez osoby niewidome I lub II grupy inwalidztwa.

W każdym z tych trzech przypadków można odliczyć ustaloną co roku kwotę bez konieczności dokumentowania poniesionych wydatków.

Aby odliczyć pozostałe wydatki, należy posiadać dokumenty potwierdzające ich poniesienie.

Zgodnie z artykułem 26 ust. 7a ww. ustawy są to wydatki na:

- adaptację i wyposażenie mieszkań oraz budynków mieszkalnych stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- przystosowanie pojazdów mechanicznych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego,
- zakup wydawnictw i materiałów (pomocy) szkoleniowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- odpłatność za pobyt na turnusie rehabilitacyjnym,
- odpłatność za pobyt na leczeniu w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, za pobyt w zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo - leczniczych i pielęgnacyjno - opiekuńczych oraz odpłatność za zabiegi rehabilitacyjne,
- opiekę pielęgniarską w domu nad osobą niepełnosprawną w okresie przewlekłej choroby uniemożliwiającej poruszanie się oraz usługi opiekuńcze świadczone dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do I grupy inwalidztwa,
- opłacenie tłumacza języka migowego,
- kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia,
- leki - w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy faktycznie poniesionymi wydatkami w danym miesiącu a ustaloną co roku kwotą, jeśli lekarz specjalista stwierdzi, że osoba niepełnosprawna powinna stosować określone leki (stałe lub czasowo),
- odpłatny, konieczny przewóz na niezbędne zabiegi leczniczo - rehabilitacyjne:
  - osoby niepełnosprawnej - karetką transportu sanitarnego,
  - osoby niepełnosprawnej, zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa oraz dzieci niepełnosprawnych do lat 16 - również innymi środkami transportu niż karetka transportu sanitarnego,
  - odpłatne przejazdy środkami transportu publicznego związane z pobytem:
    - na turnusie rehabilitacyjnym,
    - w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, w zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo - leczniczych i pielęgnacyjno - opiekuńczych,

- na koloniach i obozach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia.

Wydatki na cele rehabilitacyjne podlegają odliczeniu od dochodu, a nie od kwoty podatku. Nie można odliczyć jednak tych wydatków na cele rehabilitacyjne, które zostały sfinansowane (dofinansowane) ze środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych albo zostały zwrócone podatnikowi w jakiegokolwiek formie. Jeśli wydatki były tylko częściowo finansowane z powyższych funduszy czy środków, odliczeniu podlega różnica pomiędzy poniesionymi wydatkami a kwotą sfinansowaną czy zwróconą z jakichkolwiek innych środków. Można więc odliczyć tylko te wydatki, które podatnik pokrył z własnych dochodów.

2.4. Inne ulgi

2.4.1. Ulgi pocztowe

Placówki pocztowe są zobowiązane wydzielić specjalnie przystosowane i oznakowane stanowiska do obsługi osób niepełnosprawnych oraz dostosować skrzynki pocztowe do ich potrzeb.

Udogodnienia związane z usługami pocztowymi to m.in.:

- bezpłatne doręczanie listów, paczek i przekazów bezpośrednio do domu osoby niepełnosprawnej,
- przyjmowanie w miejscu zamieszkania prawidłowo opłaconej przesyłki niebędącej przesyłką rejestrowaną (np. listem poleconym).

Do powyższych udogodnień mają prawo osoby:

- z uszkodzeniem narządu ruchu powodującym konieczność poruszania się na wózku inwalidzkim,
- niewidome lub ociemniałe.

Zapotrzebowanie na usługę zgłasza się w urzędzie pocztowym właściwym dla miejsca zamieszkania lub u listonosza, który obsługuje dany rejon.

Dla osób niewidomych lub ociemniałych Poczta Polska SA przewiduje kilka dodatkowych przywilejów – m.in. całkowite zwolnienie z opłat przesyłek nadanych przez osobę niewidzącą i adresowanych do innej osoby niewidzącej, biblioteki lub organizacji, które działają na rzecz osób z takim rodzajem niepełnosprawności oraz bezpłatne dostarczanie przesyłek adresowanych przez wspomniane instytucje do osób niewidzących.

2.4.2. Ulgi telekomunikacyjne

Telekomunikacja Polska SA udziela osobom niepełnosprawnym następujących rabatów w opłatach za usługi telekomunikacyjne:

- rabat w wysokości 50% opłaty podstawowej, wynikającej z obowiązującego cennika usług za przyłączenie urządzenia końcowego do sieci,
- rabat w wysokości 50% opłaty abonamentowej na abonamencie miesięcznym.

Do rabatów mają prawo tylko niektóre grupy niepełnosprawnych:

- w przypadku choroby narządu wzroku – z orzeczeniem znacznego stopnia niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności 04-O – choroby narządu wzroku;
- z orzeczeniem znacznego stopnia niepełnosprawności, jeżeli w łącznym symbolu przyczyny niepełnosprawności występuje symbol przyczyny niepełnosprawności 04-O – choroby narządu wzroku;
- w przypadku zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu – z orzeczeniem znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z symbolem

przyczyny niepełnosprawności 03-O – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;

- z orzeczeniem znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, jeżeli w łącznym symbolu przyczyny niepełnosprawności występuje symbol przyczyny niepełnosprawności 03-O – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu.

Rabaty udzielane są osobom niepełnosprawnym, które ukończyły 16 rok życia.

Rabatów udziela się także:

- osobom niepełnosprawnym, które nabyły prawa do ulg na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Łączności z 21 października 1996 r. w sprawie określenia zakresu dostępu osób niepełnosprawnych do świadczonych usług pocztowych lub telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym, jeżeli stopień niepełnosprawności orzeczony został na stałe; w przypadku okresowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności udziela się rabatów na czas określony,
- prawnym opiekunom osób niepełnosprawnych, przy czym rabat może otrzymać albo osoba niepełnosprawna uprawniona do uzyskania rabatu albo jej prawny opiekun w razie stałego lub czasowego zamieszkania opiekuna prawnego razem z osobą niepełnosprawną; przy czym pod pojęciem stałego lub czasowego zamieszkania rozumie się stałe lub czasowe zameldowanie niepełnosprawnego i opiekuna prawnego w tym samym lokalu mieszkalnym lub budynku.

2.4.3. Ulgi na abonament telewizyjny

Ustawa o opłatach abonamentowych przewiduje możliwość zwolnienia od opłat abonamentowych. Mogą je uzyskać osoby znajdujące się w wykazie osób uprawnionych, które złożą w urzędzie pocztowym oświadczenie o spełnianiu warunków do uzyskania zwolnienia i przedstawią stosowne dokumenty wymagane prawem.

Zwolnienie z obowiązku opłacania abonamentu RTV nie przysługuje, jeśli osoba uprawniona mieszka we wspólnym gospodarstwie domowym, z co najmniej dwiema osobami, które ukończyły 26 rok życia i nie spełniają kryteriów do zwolnienia z wnoszenia opłat abonamentowych. Składanie wyżej wymienionych oświadczeń nie dotyczy osób zwolnionych z opłat abonamentu RTV na mocy innych ustaw np. inwalidów wojennych, inwalidów wojskowych, osób represjonowanych itd.

Wykaz osób uprawnionych do uzyskania zwolnienia wraz z wykazem stosownych dokumentów:

- osoby zaliczone do I grupy inwalidów (dokumentami potwierdzającymi uprawnienia są: orzeczenie ZUS lub orzeczenie właściwej instancji sądu);
- osoby o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (dokumentem potwierdzającym uprawnienia jest orzeczenie ZUS lub Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności);

- osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności (dokumentem potwierdzającym uprawnienia jest decyzja ZUS lub Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności);
- osoby o trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny (dokumentami potwierdzającymi uprawnienia są: orzeczenie i zaświadczenie o pobieraniu zasiłku);
- osoby, które ukończyły 75 lat (dokumentem potwierdzającym uprawnienia jest dowód osobisty);
- osoby, które otrzymują świadczenie pielęgnacyjne z właściwego organu realizującego zadania w zakresie świadczeń rodzinnych jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej lub rentę socjalną z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub innego organu emerytalno – rentowego (dokumentem potwierdzającym uprawnienia jest decyzja MOPS lub ZUS);
- osoby niesłyszące, u których stwierdzono całkowitą głuchotę lub obustronne upośledzenie słuchu, mierzone na częstotliwości 2000 Hz o natężeniu od 80 db (dokumentem potwierdzającym uprawnienia jest orzeczenie lub zaświadczenie lekarskie potwierdzające powyższe parametry);
- osoby niewidome, których ostrość wzroku nie przekracza 15% (dokumentami potwierdzającymi uprawnienia są: legitymacja Polskiego Związku Niewidomych, Związku Ociemniałych Żołnierzy RP, orzeczenie lub zaświadczenie lekarskie potwierdzające powyższe parametry).

Aby uzyskać zwolnienia od opłat, w urzędzie pocztowym w miejscu stałego pobytu należy przedstawić odpowiedni dokument z wymienionych powyżej oraz oświadczenie o spełnieniu warunków do uzyskania zwolnienia (także oświadczenie o niezamieszkiwaniu z dwoma osobami nieuprawnionymi). Zwolnienie od opłaty następuje na początku miesiąca, następującego po miesiącu, w którym przedstawiono odpowiedni dokument i oświadczenie.

Opisane wyżej zwolnienia wylicza ustawa z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych. Jednak do zwolnień uprawnione są również inne grupy, niewymienione powyżej.

Według ustawy, abonamentu nie płacą m.in. inwalidzi wojenni i wojskowi (ich uprawnienia zawarte są w ustawie z dn. 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin; Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 z późn. zm.).

2.4.4. Ulgowe bilety do muzeów

Wprowadzenie ulg w opłatach jest obowiązkiem muzeów państwowych. Ulgowe bilety przysługują osobom niepełnosprawnym wraz z opiekunami oraz rencistom, emerytom, nauczycielom, studentom i uczniom. Bezpłatny bilet przysługuje dzieciom do lat 7.

Wszystkie uprawnienia i ulgi dla osób niepełnosprawnych regulują przepisy prawne:

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia,
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Opłata ulgowa za wstęp do muzeum przysługuje za okazaniem stosownych dokumentów.

Rozdział III

3. Edukacja osób niepełnosprawnych

3.1. Edukacja uczniów niepełnosprawnych

Każde dziecko niepełnosprawne ma prawo do nauki. System oświaty zapewnia pobieranie nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie zgodnie z ich predyspozycjami oraz indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi. Ponadto, system zapewnia opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi poprzez możliwość realizacji zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych (ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty).

System oświaty gwarantuje:

- prawo każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się;
- prawo dzieci i młodzieży do wychowania i opieki stosownie do ich wieku i osiągniętego rozwoju;
- warunki niezbędne do rozwoju każdego ucznia;
- możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z ich predyspozycjami oraz indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi;
- dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do sytuacji uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy i specjalnych form pracy dydaktycznej;
- opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez możliwość realizacji zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych.

Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, wymagającą specjalnej organizacji nauki i metod pracy dobranych do jej potrzeb i możliwości.

Podstawą kształcenia specjalnego uczniów we wszystkich typach szkół jest orzeczenie o potrzebie:

- ✓ kształcenia specjalnego.

Osoby z głębokim upośledzeniem umysłowym mogą realizować obowiązek szkolny poprzez udział w zajęciach rewalidacyjno - wychowawczych, organizowanych na podstawie orzeczenia o potrzebie:

- ✓ zajęć rewalidacyjno – wychowawczych.

Dzieci objęte obowiązkowym, rocznym przygotowaniem przedszkolnym oraz uczniowie, którym stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły, mogą realizować kształcenie w formie nauczania indywidualnego na podstawie orzeczenia o potrzebie:

- ✓ nauczania indywidualnego.

Orzeczenia wydawane są na wniosek rodziców lub opiekunów dziecka przez zespół orzekający poradni psychologiczno – pedagogicznej. Orzeczenie jest wskazaniem najodpowiedniejszej formy kształcenia, z uwzględnieniem potrzeb dziecka oraz wskazaniem właściwych form pomocy specjalistycznej. Nie jest ono jednakże równoznaczne ze skierowaniem dziecka do jakiegokolwiek szkoły. Obowiązujące ustawodawstwo pozwala rodzicom lub opiekunom dziecka decydować o wyborze szkoły (specjalnej lub ogólnodostępnej). Dzięki temu uczniowie niepełnosprawni mają możliwość spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki jak najbliżej ich miejsca zamieszkania w szkołach:

- ogólnodostępnych,
- integracyjnych,
- oddziałach integracyjnych,
- szkołach specjalnych,
- oddziałach specjalnych,
- specjalnych ośrodkach szkolno – wychowawczych.

Uczniom niepełnosprawnym stworzono możliwość wydłużenia obowiązku szkolnego, jednakże nie dłużej niż do ukończenia przez nich 18 lat na poziomie szkoły podstawowej, 21 lat na poziomie gimnazjum i 24 lat na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej. Rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci niepełnosprawne może zostać odroczone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat.

Dla uczniów niepełnosprawnych można przedłużyć okres nauki na każdym etapie edukacyjnym co najmniej o jeden rok, zwiększając proporcjonalnie liczbę godzin zajęć edukacyjnych.

Uczeń niepełnosprawny ma prawo do korzystania z bezpłatnego transportu oraz opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniowie z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym - także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia. Uczniowie upośledzeni umysłowo w stopniu głębokim uczestniczący w zajęciach rewalidacyjno - wychowawczych oraz dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami mają prawo do korzystania z bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka umożliwiającego tym dzieciom i młodzieży realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Jeśli gmina nie zapewnia transportu, jej obowiązkiem jest zwrot kosztów przejazdu ucznia oraz jego opiekuna do szkoły lub ośrodka, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice lub opiekunowie.

Uczniowie niepełnosprawni są zobowiązani razem z innymi uczniami przystąpić do sprawdzianu w szkole podstawowej i egzaminu w gimnazjum. Z tego obowiązku zostali zwolnieni jedynie uczniowie z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Dostosowanie sprawdzianu i egzaminów do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów niepełnosprawnych polega między innymi na:

- wprowadzeniu innych arkuszy dla różnych grup uczniów: dla niewidomych (test pisany alfabetem brajlowskim), dla słabowidzących (test pisany powiększonym drukiem), dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim (test dostosowany do ich możliwości) oraz dla niesłyszących;
- zaznaczeniu na arkuszu dysleksji stwierdzonej w opinii poradni psychologiczno – pedagogicznej;
- pomocy ze strony zespołu nadzorującego;
- wydłużeniu czasu zdawania egzaminu;
- możliwości skorzystania ze sprzętu specjalistycznego;
- możliwości korzystania z nieodzwonnych lekarstw i urządzeń medycznych;
- udziale specjalistów kształcenia specjalnego w komisjach egzaminacyjnych.

3.1.1. Pomoc materialna

W celu minimalizacji różnic i barier w dostępie do edukacji wynikających z trudnej sytuacji finansowej, uczniom udziela się pomocy materialnej. Uczniowie niepełnosprawni mogą być beneficjentami tej pomocy na równi z innymi uczniami.

Świadczenia pomocy materialnej przyznawane są w różnej formie.

Stypendium szkolne - może być przyznane uczniowi, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów w rodzinie. W ramach stypendium uczeń może się ubiegać o całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych oraz pomoc rzeczową o charakterze edukacyjnym taką jak zakup podręczników i przyborów szkolnych. Pomoc materialna przyznawana jest przez wójta albo burmistrza gminy (prezydenta miasta) według regulaminu udzielania pomocy materialnej uchwalonego przez Radę Gminy.

Zasiłek szkolny - może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Zasiłek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym bądź w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym raz lub kilka razy do roku. Zasiłek przyznawany jest przez wójta albo burmistrza gminy (prezydenta miasta).

Szczegółowe informacje dotyczące stypendium i zasiłku szkolnego można uzyskać w Wydziale Edukacji Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka przy ul. Pocztowej 1, pok. 18 bądź telefonicznie pod nr tel. (12) 278-32-99.

Stypendium za wyniki szkolne lub za osiągnięcia sportowe – jest przyznawane przez szkołę za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe.

Stypendium Prezesa Rady Ministrów - może być przyznawane jednemu uczniowi szkoły publicznej (lub niepublicznej z uprawnieniami szkoły publicznej) umożliwiającej uzyskanie świadectwa dojrzałości, który w wyniku rocznej klasyfikacji uzyskał najwyższą średnią ocen, uprawniającą do otrzymania świadectwa promocyjnego z wyróżnieniem i co najmniej dobrą ocenę zachowania. Alternatywnie stypendystą może zostać uczeń o wybitnych, wyraźnie ukierunkowanych uzdolnieniach, poświadczonych ocenami celującymi w jakiejś dziedzinie wiedzy i mający co najmniej oceny dobre z pozostałych przedmiotów. Stypendium Prezesa Rady Ministrów jest wypłacane ze środków budżetu państwa.

Stypendium Ministra Edukacji i Nauki dla wybitnie uzdolnionych uczniów - może być przyznane wybitnie uzdolnionemu uczniowi szkoły średniej, a w szczególności: laureatowi olimpiad międzynarodowych i krajowych oraz konkursów na pracę naukową lub uczniowi uzyskującemu celujące i bardzo dobre wyniki w nauce według indywidualnego programu lub toku nauczania.

Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za osiągnięcia artystyczne - może być przyznane uczniowi szkoły artystycznej, który uzyskał za semestr bardzo dobrą średnią z przedmiotów artystyczno - zawodowych oraz uczniowi - laureatowi konkursu krajowego lub międzynarodowego.

Uczniowie niepełnosprawni mogą uzyskać dodatkowe wsparcie w ramach niektórych **programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**.

Program „UCZEŃ NA WSI” – oferuje pomoc w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne zamieszkujące gminy wiejskie oraz gminy miejsko - wiejskie oraz ma na celu poprawę warunków kształcenia uczniów zamieszkujących gminy i będących osobami niepełnosprawnymi. Dofinansowanie może obejmować m.in. koszty: zakupu przedmiotów ułatwiających lub umożliwiających naukę, uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej lub psychicznej (w tym wakacyjne obozy rehabilitacyjne), dostępu do Internetu (instalacji i abonamentu), kursów doszkalających w zakresie programu nauczania i kursów językowych oraz wyjazdów organizowanych w ramach zajęć szkolnych.

Program „UCZEŃ NA WSI” realizowany jest w gminie Wieliczka od 2008 r. Szczegółowe informacje można uzyskać w Zespole ds. Profilaktyki, Ochrony Zdrowia i Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miasta i Gminy Wieliczka przy ul. Pocztovej 1, pok. 12 c bądź telefonicznie pod nr tel. (12) 278-15-00.

Program „Komputer dla Homera 2003” – pomaga w zakupie sprzętu elektronicznego oraz oprogramowania umożliwiającego rehabilitację zawodową i społeczną osób niewidomych i niedowidzących. Celem programu jest pomoc finansowa w zakupie nowoczesnego, podstawowego oraz specjalistycznego sprzętu komputerowego i elektronicznego oraz oprogramowania i poszczególnych elementów służących jego uzasadnionej rozbudowie, zakup

specjalistycznych elektronicznych urządzeń brajlowskich i dofinansowanie do szkoleń komputerowych z zakresu obsługi ww. sprzętu.

Program „PEGAZ 2003” - ma na celu likwidację barier komunikacyjnych i transportowych uniemożliwiających lub utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w życiu społecznym i zawodowym, a tym samym umożliwienie dostępu do dóbr i usług oraz wszechstronnej rehabilitacji. Jest to m.in. pomoc w zakupie sprzętu komputerowego i wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.

Szczegółowe informacje o programach znajdują się na stronie internetowej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych www.pfron.org.pl

3.2. Edukacja studentów niepełnosprawnych

Studia na uczelni wyższej może podjąć każda osoba posiadająca świadectwo dojrzałości.

Tak jak wszyscy inni kandydaci, osoby niepełnosprawne zdają egzaminy wstępne na wybrany przez siebie kierunek zgodnie z regulaminem danej uczelni wyższej. Coraz więcej uczelni wyższych organizuje w swoich strukturach biura do spraw osób niepełnosprawnych. Kandydaci na studia lub studenci niepełnosprawni mogą zwracać się tam o poradę, informację i pomoc odnośnie konkretnego wsparcia w trakcie egzaminów na studia oraz trwania samych studiów. W ramach autonomicznych decyzji swoich władz niektóre uczelnie wyższe powołują także pełnomocnika rektora ds. osób niepełnosprawnych. Rolą pełnomocnika jest m.in. reprezentowanie rektora w działaniu na rzecz osób niepełnosprawnych oraz przygotowywanie informacji na temat niepełnosprawnych studentów w uczelni.

Kształcenie na poziomie szkolnictwa wyższego reguluje ustawa z 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym.

Zgodnie z ustawą, uczeń szkoły wyższej (również niepełnosprawny) ma prawo do:

- uzyskania urlopu od zajęć w uczelni w trybie i na zasadach określonych w regulaminie studiów;
- przeniesienia z innej szkoły wyższej, w tym także zagranicznej szkoły wyższej, za zgodą dziekana wydziału uczelni przyjmującej, jeżeli wypełnił wszystkie obowiązki wynikające z przepisów obowiązujących w szkole wyższej, którą opuszcza;
- studiowania na więcej niż jednym kierunku lub innych przedmiotów, także na różnych uczelniach;
- studiowania według indywidualnego planu i programu studiów na zasadach ustalonych przez radę wydziału lub inny organ wskazany w statucie uczelni;
- pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa w formie:
  - stypendium socjalnego,

- stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych,
  - stypendium za wyniki w nauce lub sporcie,
  - stypendium ministra za osiągnięcia w nauce,
  - stypendium ministra za wybitne osiągnięcia sportowe,
  - stypendium na wyżywienie,
  - stypendium mieszkaniowego,
  - zapomogi;
- korzystania z 50% ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej.

3.2.1. Formy wsparcia - na zasadach ogólnych

Głównym źródłem finansowania pomocy materialnej dla studentów jest budżet państwa, który udziela jej w formie dotacji odrębnie na każdy rok kalendarzowy. Podziału dotacji dokonuje rektor w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego. Środki z dotacji na pomoc materialną dla studentów przeznaczone na stypendia (socjalne, na wyżywienie i mieszkaniowe) i inne świadczenia socjalne (jak zapomogi) nie mogą być niższe niż środki przeznaczone na stypendia za wyniki w nauce lub sporcie.

Uprawnionymi do ubiegania się o świadczenia pomocy materialnej dla studentów są zarówno studenci uczelni publicznych, jak i niepublicznych.

W ramach pomocy materialnej student może ubiegać się o:

- **stypendium socjalne**, które może być pobierane niezależnie od innych stypendiów,
- **stypendium za wyniki w nauce lub sporcie**,
- **stypendium na wyżywienie**, które jest przeznaczone dla studentów będących w trudnej sytuacji materialnej,
- **stypendium mieszkaniowe**, którego udziela się studentom studiów stacjonarnych znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej w celu dofinansowania zakwaterowania w domu studenckim lub innym obiekcie w przypadku zamieszkiwania z dala od uczelni,
- **zapomogę**, tj. świadczenie jednorazowe, które może być przyznane dwa razy w roku akademickim studentowi znajdującemu się w bardzo trudnej sytuacji materialnej z przyczyn losowych.

Student może starać się również o stypendium przyznawane przez ministra za osiągnięcia w nauce oraz stypendium za wybitne osiągnięcia sportowe.

Stypendia przyznawane są przez jednoosobowe organy uczelni (dziekana, rektora) lub na wniosek uczelnianego organu samorządu studenckiego (przez studenckie komisje stypendialne).

Szczegółowe informacje na temat procedury przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów (w tym stypendium specjalnego dla studentów niepełnosprawnych) regulują uczelniane regulaminy ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów. Na podstawie tego regulaminu ustalana jest również wysokość stypendiów.

Student może otrzymywać jednocześnie kilka różnych świadczeń pomocy materialnej. Łączna miesięczna wysokość stypendium socjalnego, stypendium za wyniki w nauce lub sporcie, stypendium na wyżywienie oraz stypendium mieszkaniowego nie może być wyższa niż 90% najniższego wynagrodzenia zasadniczego asystenta w poprzednim miesiącu, ustalonego w przepisach o wynagradzaniu nauczycieli akademickich.

Kredyt studencki z dopłatą do oprocentowania z budżetu państwa i korzystnymi warunkami spłaty to element rozszerzenia dostępu do szkolnictwa wyższego. Pozwala na świadczenie bardziej efektywnej pomocy materialnej dla studentów. Udzielany jest przez banki komercyjne na okres studiów. O kredyt może ubiegać się każdy student, niezależnie od typu uczelni i systemu studiów, pod warunkiem, że rozpocznie studia przed 25 rokiem życia, a spłatę rozpocznie 2 lata po ukończeniu studiów. Kredyt jest umarzony w 20% kredytobiorcom, którzy ukończyli studia w grupie 5% najlepszych absolwentów uczelni. W szczególnych przypadkach kredyt może być umorzony częściowo lub w całości z uwagi na trudną sytuację życiową (choroba, wypadek) lub trwałą utratę zdolności do spłaty zobowiązań (niepełnosprawność). Pierwszeństwo w otrzymaniu kredytów mają studenci znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej.

3.2.2. Uzupelniające formy pomocy dla studentów niepełnosprawnych

Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych może otrzymywać z tytułu niepełnosprawności potwierdzonej orzeczeniem właściwego organu każdy student niezależnie od dochodu. Na wniosek komisji stypendialnej, oddzielnie na każdy semestr w danym roku akademickim, rektor podejmuje decyzję o wysokości przyznanego stypendium specjalnego (jego wysokość nie powinna przekroczyć 50% najniższego wynagrodzenia zasadniczego asystenta w poprzednim miesiącu, ustalonego w przepisach o wynagrodzeniu nauczycieli akademickich). Student może otrzymywać stypendium specjalne przez cały okres studiów, w tym także przez 9 miesięcy podczas I roku studiów. Wypłata może być kumulowana. Jeśli student pobiera naukę na kilku kierunkach, stypendium specjalne może otrzymywać na każdym z nich. Student niepełnosprawny może ubiegać się także o przyznanie innych rodzajów stypendiów i pobierać je równoległe ze stypendium specjalnym. Pomoc udzielana jest niezależnie od systemu studiów oraz statusu prawnego uczelni. Szczegółowe informacje znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (www.mnisw.gov.pl).

Ważną rolę w ułatwieniu dostępu do edukacji osób niepełnosprawnych odgrywa także pomoc udzielana ze środków *Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych*, np. w ramach **programów celowych**.

➤ **Program Student II - kształcenie ustawiczne osób niepełnosprawnych**

Adresatami programu są osoby z orzeczoną znaczną lub umiarkowaną stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem równoważnym), które pobierają naukę w systemie stacjonarnym lub niestacjonarnym i są: studentami uczelni wyższych (także zagranicznych), studentami kształcącymi się na studiach podyplomowych, doktoranckich, uczniami szkół policealnych i słuchaczami kolegów pracowników służb społecznych, kolegów nauczycielskich lub nauczycielskich kolegów języków obcych. Dofinansowanie może obejmować opłaty za naukę, koszty zakwaterowania i dojazdów do szkoły, uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej lub psychicznej oraz koszty dostępu do Internetu, zakupu przedmiotów ułatwiających lub umożliwiających naukę oraz wyjazdów organizowanych w ramach zajęć szkolnych.

➤ **Program Pitagoras 2007 - pomoc osobom z uszkodzeniem słuchu**

Jednym z celów programu jest zapewnienie wszystkim niesłyszącym i niedosłyszącym uczestnikom kursów przygotowawczych do egzaminów do szkół wyższych, w zależności od potrzeb, pomocy tłumaczy migowych lub możliwości korzystania w trakcie zajęć oraz egzaminów z urządzeń wspomagających. Do realizacji programu przystępują uczelnie. Za ich pośrednictwem uczestnikami programu mogą być osoby niesłyszące lub niedosłyszące, w tym głuchoniewidome i głuchoniedowidzące, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, studiuje lub uczą się na kursach przygotowawczych do egzaminów do szkół wyższych organizowanych przez uczelnie oraz zgłaszają potrzebę korzystania z usług tłumacza migowego lub konieczność zastosowania urządzeń wspomagających bądź urządzeń dostosowanych do możliwości i potrzeb wynikających z dysfunkcji słuchu lub słuchu i wzroku.

Szczegółowe informacje o programach znajdują się na stronie internetowej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych www.pfron.org.pl.

Gmina Wieliczka realizuje ponadto własny program stypendialny – **INDEX** - skierowany do niepełnosprawnych uczniów szkół policealnych oraz niepełnosprawnych studentów szkół wyższych będących mieszkańcami miasta lub gminy Wieliczka. Cele i zakres pomocy udzielanej w ramach tego programu zostały przedstawione szerzej w rozdziale V niniejszego Informatora (str. 48).

3.3. Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, zajęć rewalidacyjno - wychowawczych oraz opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

Zespół Orzekający w Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Wieliczce wydaje:

- opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia nauki szkolnej);
- orzeczenia o potrzebie indywidualnego, obowiązkowego przygotowania przedszkolnego (ze względu na stan zdrowia znacznie utrudniający lub uniemożliwiający uczęszczanie do przedszkola lub oddziału przedszkolnego zorganizowanego w szkole);
- orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania (ze względu na stan zdrowia znacznie utrudniający lub uniemożliwiający uczęszczanie do szkoły);
- orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży.

Zespoły Orzekające w roku szkolnym 2009/2010 zbierały się i pracowały cztery razy w miesiącu:

- w pierwszy wtorek miesiąca o godz. 17⁰⁰,
- w trzeci poniedziałek miesiąca o godz. 14⁰⁰,
- w trzeci czwartek miesiąca o godz. 10⁰⁰,
- w ostatni wtorek miesiąca o godz. 12⁰⁰.

W przypadku uzasadnionej potrzeby istnieje możliwość zwołania dodatkowego posiedzenia Zespołu Orzekającego w innym terminie niż podane wyżej.

Procedura kierowania wniosków do Zespołu Orzekającego

Aby rozpocząć procedurę wnioskowania o kształcenie specjalne, nauczanie indywidualne lub wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, należy złożyć wniosek wypełniony osobiście przez rodziców lub prawnych opiekunów dziecka bądź przez samego ucznia, jeżeli jest on już osobą pełnoletnią (druk do pobrania znajduje się na stronie internetowej Poradni: www.poradnia-wieliczka.pl). Wnioski przyjmuje przewodniczący lub członek Zespołu Orzekającego, a w szczególnych przypadkach pracownik sekretariatu Poradni.

Do wniosku o wydanie orzeczenia należy dołączyć następujące dokumenty:

- wyniki badań psychologicznych i pedagogicznych (wystarczy podać numer opinii lub datę badania); jeżeli nie ma aktualnych badań, należy wcześniej wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie w/w badań;
- zaświadczenie lekarza o stanie zdrowia dziecka/ucznia na druku, który również znajduje się na stronie Poradni;
- opinię wychowawcy/nauczyciela, jeżeli dziecko uczęszcza do przedszkola lub jest uczniem.

W przypadku braku opinii wychowawcy/nauczyciela, po poinformowaniu wnioskodawcy, Poradnia może zasięgnąć opinii nauczycieli uczących dziecko w celu poznania jego problemów dydaktycznych i wychowawczych.

Wnioskodawca może dołączyć do wniosku inną dokumentację od specjalistów prowadzących terapię, leczenie lub rehabilitację dziecka.

Opiekunowie prawni zobowiązani są załączyć do wniosku kserokopię decyzji sądowej potwierdzającej ich prawo do sprawowania opieki prawnej nad dzieckiem.

Wnioskodawca jest informowany o terminie posiedzenia Zespołu Orzekającego osobiście (podczas składania wniosku), pisemnie lub telefonicznie przez pracowników Poradni. Wnioskodawca ma prawo wziąć udział w posiedzeniu Zespołu Orzekającego i przedstawić na nim swoje stanowisko.

W ciągu dwóch tygodni po posiedzeniu Zespołu Orzekającego wnioskodawca może odebrać orzeczenie w sekretariacie Poradni (termin odbioru orzeczenia uzgadniany jest telefonicznie). Jeżeli orzeczenie nie zostanie odebrane w tym terminie, Poradnia wysyła je listem poleconym na adres wnioskodawcy.

Wszelkie wątpliwości i niejasności dotyczące sprawy danego dziecka można konsultować z pedagogiem lub psychologiem zespołu diagnozującego, członkiem Zespołu Orzekającego lub dyrektorem Poradni – tel. (12) 294 92 50.

3.4. Kształcenie specjalne

Do kształcenia specjalnego dzieci niepełnosprawne są kwalifikowane przez uprawnione do tego Zespoły Orzekające Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawną i niedostosowaną społecznie oraz wymagającą specjalnej organizacji nauki i metod pracy.

Kształcenie specjalne może być prowadzone w formie nauki w:

- szkołach ogólnodostępnych,
- szkołach lub oddziałach integracyjnych,
- szkołach lub oddziałach specjalnych,
- specjalnych ośrodkach szkolno – wychowawczych.

W zależności od rodzaju oraz stopnia zaburzeń i odchyłeń, dzieciom i młodzieży organizuje się usprawnienie zaburzeń funkcji, rewalidację oraz kształcenie w zakresie dostosowanym do ich potrzeb.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydaje się na okres roku szkolnego, etapu edukacyjnego, okresu kształcenia w danej szkole albo na czas nieokreślony.

Wybór odpowiedniej formy kształcenia i wychowania należy do rodziców lub opiekunów dziecka posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, a zapewnia ją organ prowadzący szkołę właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka. Do szkoły podstawowej specjalnej mogą uczęszczać uczniowie od 7 roku życia do ukończenia 21 lat. Do szkoły

ponadpodstawowej specjalnej mogą uczęszczać uczniowie od 15 roku życia do jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nich 24 lat.

3.5. Kształcenie integracyjne

Kształcenie integracyjne jest jedną z form kształcenia, z której korzystają zarówno uczniowie sprawni, zdrowi, jak i niepełnosprawni.

W ogólnodostępnych szkołach publicznych mogą zostać utworzone klasy bądź oddziały integracyjne. Za integracyjną szkołę uważa się placówki oświatowe, w których większość oddziałów ma charakter integracyjny.

Klasy integracyjne organizuje się w celu umożliwienia uczniom niepełnosprawnym zdobycia wiedzy i umiejętności na miarę ich możliwości w warunkach szkoły ogólnodostępnej. W placówkach oświatowych, w których są utworzone klasy integracyjne, powinni być dodatkowo zatrudnieni nauczyciele ze specjalnym przygotowaniem pedagogicznym w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego, a w szczególności:

- udzielania pomocy nauczycielom w zakresie doboru treści programowych i metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi,
- prowadzenia bądź organizowania różnego rodzaju form pomocy psychologicznej i pedagogicznej,
- prowadzenia bądź organizowania zajęć z zakresu rewalidacji indywidualnej.

Klasy integracyjne działają w oparciu o program autorski zatwierdzony przez kuratora oświaty, obejmujący organizację i koncepcję merytorycznej pracy z dziećmi oraz dzięki zatrudnieniu kadry specjalistów gwarantujących realizację tego programu.

Oprócz uczestnictwa w zajęciach klasowych, dzieci niepełnosprawne biorą na terenie szkoły udział w zajęciach dodatkowych, przyznawanych przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w zależności od indywidualnych potrzeb edukacyjnych dziecka (zajęcia rewalidacyjne, logopedyczne, gimnastyka korekcyjna, rehabilitacja ruchowa i inne). Szkoła ogólnodostępna mająca utworzone klasy integracyjne powinna zapewnić odpowiednie wyposażenie i oprzyrządowanie stanowiska ucznia.

Liczba uczniów powinna wynosić 20, w tym od 3 do 5 uczniów niepełnosprawnych, a 15 – pełnosprawnych.

W klasie integracyjnej uczy 2 nauczycieli: jeden – prowadzący dany przedmiot, drugi – wspomagający, po ukończonej pedagogice specjalnej, zajmujący się uczniami niepełnosprawnymi.

Uczniowie klas specjalnych otrzymują świadectwa szkoły, do której uczęszczają, a uczniowie z upośledzeniem umysłowym – świadectwa z adnotacją „klasa specjalna”.

3.6. Nauczanie indywidualne

Nauczaniem indywidualnym objęte są dzieci i młodzież, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczenie do szkoły. Ta forma nauczania przeznaczona jest dla uczniów poważnie chorych, z ciężkimi urazami,

po wypadkach, operacjach itp. Uczeń dotknięty niepełnosprawnością może być nauczany indywidualnie tylko ze względu na chorobę.

Uczeń niepełnosprawny z upośledzeniem umysłowym, wadą wzroku czy słuchu (nawet poważną), nie kwalifikuje się do nauczania indywidualnego, o ile jego stan zdrowia nie stanowi przeszkody w uczęszczaniu do szkoły.

Zajęcia w ramach nauczania indywidualnego prowadzi się w miejscu pobytu ucznia, w szczególności w domu rodzinnym, specjalnym ośrodku szkolno – wychowawczym lub placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Nauczyciel prowadzący nauczanie indywidualne musi mieć takie samo przygotowanie do nauczania przedmiotowego, jak do pracy w szkole. W pracy z dziećmi ze starszych klas, gdzie liczba przedmiotów jest duża, wskazane jest łączenie treści przedmiotów humanistycznych i matematyczno – przyrodniczych tak, aby ograniczyć liczbę nauczycieli pracujących z dzieckiem. Takich ograniczeń wymaga organizacja nauczania oraz specyficzne potrzeby dziecka chorego. Z powyższych względów dyrektor szkoły organizujący nauczanie indywidualne musi przydzielić je odpowiednim nauczycielom.

Nauczyciel prowadzący nauczanie indywidualne realizuje program w pełni dostosowany do indywidualnych możliwości ucznia. Musi uwzględniać poziom rozwoju intelektualnego dziecka oraz właściwą podstawę programową.

Uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim oraz dzieci z normą intelektualną obowiązuje ta sama podstawa: „Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych i gimnazjów”, natomiast dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym: „Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkołach podstawowych i gimnazjach”.

Nauczyciel uczący chore dziecko musi uwzględnić wpływ choroby na funkcjonowanie dziecka w sferze społecznej i emocjonalnej oraz warunki organizacyjne.

W przypadku ucznia nauczanego indywidualnie szkoła prowadzi odrębny dla każdego ucznia/wychowanka dziennik indywidualnego nauczania. Dziecko nauczone indywidualnie pozostaje uczniem konkretnej klasy, powinno więc być wpisane do dziennika lekcyjnego (z odpowiednią adnotacją). Do tego dziennika należy wpisać ustalone dla ucznia oceny końcoworoczne (semestralne) oraz oceny zachowania. Pozostała dokumentacja prowadzona jest analogicznie jak w stosunku do innych uczniów. Dotyczy to również wydawania świadectw.

Tygodniowy wymiar godzin nauczania indywidualnego wynosi:

- dla uczniów zerowego etapu edukacyjnego (klasy wstępnej) od 4 do 6 godzin,
- dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej od 6 do 8 godzin,
- dla uczniów klas IV- VI szkoły podstawowej od 8 do 10 godzin,
- dla uczniów gimnazjum od 10 do 12 godzin,
- dla uczniów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych od 12 do 16 godzin.

Uczeń objęty nauczaniem indywidualnym odbywający zajęcia w domu ma możliwość uczestnictwa w życiu szkoły (np. w uroczystościach

okolicznościowych) w celu pełnego osobowego rozwoju oraz integracji ze środowiskiem rówieśników. Taką decyzję może podjąć dyrektor szkoły, do której uczęszcza uczeń odbywający nauczanie indywidualne.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna wydaje orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i kształcenia indywidualnego na podstawie :

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polski (art.70),
- Ustawy z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- Zarządzenia Nr 29 Ministra Edukacji Narodowej z dn. 4 października 1993 r. w sprawie zasad organizowania opieki nad uczniami niepełnosprawnymi, ich kształcenia w ogólnodostępnych i integracyjnych publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz organizacji kształcenia specjalnego. (Dziennik Urzędowy Ministra Edukacji Narodowej z dn. 15 października 1993 r., Warszawa).

3.7. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka

W Powiatowej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Wieliczce działa zespół wysoko wykształconych i doświadczonych specjalistów, którzy realizują zadania w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Jest to wielospecjalistyczna, kompleksowa oraz ciągła terapia mająca na celu poprawę funkcjonowania dziecka niepełnosprawnego we wszystkich zaburzonych sferach jego rozwoju, a także całościowe, wieloaspektowe wsparcie jego najbliższej rodziny. Terapia opiera się na wczesnej diagnozie medycznej, psychologicznej i pedagogicznej, która zawiera informacje o niepełnosprawności dziecka. Diagnoza wieloaspektowa jest też podstawą do rozpoczęcia procedury dotyczącej uzyskania przez dziecko opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Na bazie diagnozy opracowuje się indywidualny program terapeutyczny dla każdego dziecka, który jest realizowany i modyfikowany (w zależności od osiąganych efektów lub ich braku) przez zespół doświadczonych specjalistów. W skład zespołu prowadzącego terapię wchodzi: psycholog, pedagog, oligofrenopeda, surdopeda i logopeda.

Bardzo ważna w pracy terapeutycznej jest współpraca specjalistów z rodzicami dziecka oraz możliwość konsultowania oddziaływań z lekarzami i rehabilitantami, jeśli i oni wspomagają rozwój dziecka.

Podstawą rozpoczęcia terapii jest uzyskanie przez dziecko, na wniosek jego rodziców lub opiekunów prawnych, opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Opinię wydaje Zespół Orzekający w Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej. Zajęcia organizowane są w domu rodzinnym, poradni lub szkole. Wybór miejsca uzależniony jest od potrzeb i możliwości dziecka oraz jego przyszłej edukacji. Ilość czasu na zajęcia jest ograniczona i mieści się w przedziale od 4 do 8 godzin miesięczne. Dla dzieci, które ukończyły trzeci rok życia, można organizować zajęcia grupowe w zespołach liczących 2-3 osoby. Terapia jest realizowana od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu podjęcia przez dziecko nauki w szkole.

Szybka, interdyscyplinarna diagnoza oraz natychmiastowe podjęcie terapii jest niezwykle istotne ze względu na dużą plastyczność układu

nerwowego w okresie wczesnego rozwoju dziecka. Liczne badania dowodzą, że najlepszym okresem do uzyskania maksymalnych rezultatów terapii są pierwsze trzy lata życia dziecka. W kolejnych latach życia dziecka jego możliwości zmniejszają się, chociaż do szóstego roku życia nadal obserwuje się podatność na oddziaływania terapeutyczne i szybsze niż później postępy w usprawnianiu. Wraz z wiekiem dziecka narastają zaburzenia utrudniające proces rehabilitacji, a także edukacji dziecka.

3.8. Funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w placówkach oświatowych na terenie gminy Wieliczka

Na terenie gminy Wieliczka znajduje się jedna specjalna placówka oświatowa – Zespół Szkół im. Brata Alojzego Kosiby przy ul. Niepołomskiej 26 c w Wieliczce oraz cztery szkoły, w których utworzone są klasy integracyjne: Szkoła Podstawowa Nr 4, Gimnazjum Nr 1 w Wieliczce oraz Gimnazjum w Węgrzcach Wielkich.

3.8.1. Kształcenie specjalne – Zespół Szkół im. Brata Alojzego Kosiby

Zespół Szkół im. Brata Alojzego Kosiby otacza opieką dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych zamieszkujące na terenie powiatu wielickiego. Podstawą przyjęcia ucznia do szkoły są następujące dokumenty:

- aktualne orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną,
- skierowanie wystawione na wniosek rodziców przez Wydział Edukacji, Sportu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Wieliczce.

W Zespole Szkół w 6 oddziałach szkoły podstawowej i 5 oddziałach gimnazjum uczą się dzieci:

- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym,
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi,
- z autyzmem.

Szkoła organizuje również zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Dla dzieci, którym stan zdrowia uniemożliwia uczęszczanie do szkoły, organizowane jest nauczanie indywidualne w domu rodzinnym.

Szkoła diagnozuje trudności dzieci i proponuje odpowiednie formy pomocy w zakresie stymulacji i opieki pedagogicznej, psychologicznej i logopedycznej. Szkoła zapewnia również uczniom zajęcia z gimnastyki korekcyjnej oraz alternatywnych metod komunikacji.

Uczniowie z lekką niepełnosprawnością umysłową realizują programy nauczania oparte na tej samej podstawie programowej, co ich rówieśnicy w szkołach ogólnodostępnych i podobnie jak oni, na zakończenie nauki w szkole podstawowej i gimnazjum, piszą odpowiednio sprawdzian i egzamin gimnazjalny na opracowanych stosownie do ich możliwości drukach OKE. Różnica tkwi w metodach pracy. Dzieci z lekką niepełnosprawnością umysłową uczą się przez doświadczenie, obserwację i praktyczne działania, a treści, ćwiczenia i zadania są konstruowane stosownie do ich możliwości. Natomiast w zajęciach dla uczniów z głębszą niepełnosprawnością intelektualną dominują konkretne działania – czynności z życia codziennego, plastyka, muzyka, sport. Każde uczące się dziecko ma szansę osiągnąć sukces.

Uczniowie zdobywają wiedzę i umiejętności w zespołach klasowych liczących od 2 do 10 osób w zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności. Bogato wyposażona baza dydaktyczna szkoły pozwala uatrakcyjnić zajęcia lekcyjne i stymulować rozwój zaburzonych funkcji poznawczych. Uczniowie biorą udział w konkursach plastycznych, zawodach sportowych, przeglądach teatralnych, zdobywając w nich liczne nagrody i odnosząc pierwsze sukcesy w życiu.

Szkoła organizuje imprezy sportowe i kulturalne o zasięgu wojewódzkim:

- Festiwal Sportu,
- Festiwal Teatralny „Bajkolandia”.

Na terenie szkoły funkcjonuje nowoczesna pracownia komputerowa z dostępem do Internetu, biblioteka, świetlica szkolna, gabinet psychologa i logopedy.

Zajęcia lekcyjne w Zespole Szkół odbywają się w systemie jednozmianowym.

Uczniowie korzystają z bezpłatnego transportu do szkoły zapewnianego przez gminę, na terenie których mieszkają lub otrzymują zwrot kosztów dojazdu ucznia i opiekuna do szkoły.

Na terenie szkoły zorganizowane jest także dożywianie uczniów z rodzin w trudnej sytuacji materialnej, finansowane przez ośrodki pomocy społecznej.

Dla dzieci posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności i ich opiekunów szkoła organizuje wyjazdy nad morze lub w góry na dwutygodniowe turnusy rehabilitacyjne. Zdobywa również środki finansowe, aby umożliwić wyjazd na turnus uczniom nieposiadającym orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

Szkoła współpracuje z fundacjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Są to:

- Fundacja „Solidarni – Solidarnym”,
- Krakowski Impresariat Artystyczny „Nasze Dzieci”,
- Stowarzyszenie „Jeż”.

Zespół Szkół realizuje projekty finansowane ze środków unijnych, w ramach których uczniowie wyjeżdżają do kina, teatru, na wycieczki krajoznawcze, na basen oraz uczestniczą w różnorodnych formach zajęć pozalekcyjnych.

Dewiza szkoły:

„Jesteśmy wśród Was, tak samo przeżywamy radość sukcesu i gorycz porażki. Naszym celem również jest zdobycie wiedzy i umiejętności, tylko osiągamy je pracując innymi metodami niż nasi rówieśnicy w szkołach ogólnodostępnych”

Zespół Szkół im. Brata Ałojzega Kosiby
ul. Niepołomska 26c
32-020 Wieliczka
tel. (12) 278-52-78

3.8.2. Kształcenie ogólnodostępne - integracyjne i nauczanie indywidualne - Szkoła Podstawowa Nr 4 w Wieliczce, Gimnazjum Nr 1 w Wieliczce, Gimnazjum Nr 3 w Węgrzcach Wielkich

3.8.2.1. Szkoła Podstawowa Nr 4 w Wieliczce

Szkoła Podstawowa Nr 4 w Wieliczce jest placówką oświatową, w której uczniowie niepełnosprawni mają możliwość jednocześnie kształcić się i integrować z uczniami pełnosprawnymi. Umożliwia to nauka w klasach integracyjnych na każdym poziomie – od oddziału „0” aż po klasę VI. W zajęciach szkolnych w klasach integracyjnych uczestniczą dzieci z różnorodnymi niepełnosprawnościami, niejednokrotnie sprzężonymi: z wadami wzroku, niedosłyszające, z niepełnosprawnością somatyczną, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, z zaburzeniami w zachowaniu, z niepełnosprawnością ruchową.

Szkoła dysponuje wysoko wykwalifikowaną kadrą pedagogiczną, w tym specjalistami przygotowanymi do pracy z uczniami o różnym rodzaju niepełnosprawności.

W szkole pracują specjaliści z zakresu:

- logopedii,
- oligofrenopedagogiki,
- pedagogiki specjalnej terapeutycznej,
- pedagogiki specjalnej resocjalizacyjnej,
- psychologii,
- terapii pedagogicznej,
- muzykoterapii.

W codziennej pracy z dziećmi stosowane są nowatorskie metody, np.:

- zajęcia logopedyczne,
- metoda Weroniki Sherborne,

- Kinezyjologia Edukacyjna,
- zajęcia manualne,
- zajęcia ruchowe,
- metoda Knillów,
- muzykoterapia,
- arteterapia,
- Trening Zastępowania Agresji,
- elementy terapii relaksacji (np. masaż Shantali, Moralesa).

Szkoła nieustannie wzbogaca warsztat pracy o nowe metody nauczania, aby dzieci rozwijały się jak najlepiej, a nauka była dla nich przyjemnością i przygodą.

Szkoła ma bardzo bogatą bazę dydaktyczno – terapeutyczną dostosowaną do potrzeb wszystkich uczniów: posiada pracownię komputerową, salę gimnastyczną, dwa boiska sportowe oraz łazienki dostosowane również do potrzeb uczniów niepełnosprawnych. W znacznej mierze zlikwidowano bariery architektoniczne. Na terenie szkoły zamontowano podjazdy dla wózków inwalidzkich oraz poręcze. Zakupiono schodolaz. Wykonano antypoślizgowe podłogi oraz tynki strukturalne w ciągach komunikacyjnych. Cały obszar korytarzy szkolnych oraz teren zewnętrzny wokół szkoły objęty jest monitoringiem z użyciem kamer przemysłowych.

Szkoła bezustannie modernizuje i rozszerza swoją bazę. Jako jedyna w Wieliczce dysponuje specjalną salą do zajęć rewalidacyjnych i wczesnej interwencji oraz specjalistycznym gabinetem logopedycznym. Od roku 2007 w szkole działa sala zajęć terapeutycznych dająca możliwość udzielania pomocy dzieciom niepełnosprawnym w wieku przedszkolnym i młodszym oraz ich rodzicom. W roku 2008 uruchomiono specjalistyczny gabinet logopedyczny.

Na terenie szkoły działa zespół ds. interwencji, w skład którego wchodzi: dyrektor szkoły, pedagog specjalny, pedagog szkolny. Zespół opracował m.in. kryteria kwalifikacji dzieci do klas integracyjnych. Ponadto zespół organizuje zajęcia otwarte dla rodziców przyszłych uczniów, a poprzez zewnętrzne i wewnętrzne szkolenia nieustannie wzbogaca warsztat pracy pedagogów wspomagających o nowe metody nauczania tak, aby dzieci rozwijały się jak najlepiej, a nauka była dla nich przyjemnością i przygodą.

**Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 4
im. Erazma Józefa Jerzmanowskiego
ul. Krzyszkowicka 18a
32-020 Wieliczka
tel. (12) 653-38-88**

3.8.2.2. Gimnazjum Nr 1 w Wieliczce

Gimnazjum Nr 1 w Wieliczce zapewnia uczniom niepełnosprawnym integrację z uczniami pełnosprawnymi poprzez tworzenie w swojej placówce

klas integracyjnych. Pierwszy oddział integracyjny powstał w 2004 r. i w każdym kolejnym roku powoływane są następne.

Wykwalifikowana kadra nauczycieli w zakresie: oligofrenopedagogiki, socjoterapii, logopedii, terapii pedagogicznej oraz rehabilitacji i gimnastyki korekcyjno – kompensacyjnej zapewnia zajęcia szkolne w pełni dostosowane do potrzeb uczniów niepełnosprawnych.

Do klas integracyjnych przyjmowani są uczniowie:

- niedowidzący,
- niedosłyszający,
- przewlekle chorzy,
- poruszający się na wózkach inwalidzkich.

Budynek szkoły oraz sale lekcyjne są w pełni dostosowane do osób niepełnosprawnych ruchowo. W celu likwidacji barier architektonicznych ze środków PFRON wykonano prace remontowe. Szkoła zapewnia uczniom niepełnosprawnym ruchowo możliwość swobodnego i bezpiecznego przemieszczania się wewnątrz budynku. Zainstalowano platformę schodową, wykonano podjazdy oraz dostosowano ciągi komunikacyjne do osób niepełnosprawnych ruchowo.

Do dyspozycji uczniów jest obszerny korytarz główny i przestronne sale lekcyjne, wyremontowane i wyposażone w niezbędne pomoce dydaktyczne. Ponadto gimnazjum posiada nowoczesną, pełnowymiarową salę gimnastyczną przystosowaną do potrzeb uczniów niepełnosprawnych. Budynek szkoły jest monitorowany zarówno z zewnątrz, jak i wewnątrz, co podnosi bezpieczeństwo uczniów.

Chcąc zapisać dziecko niepełnosprawne do klasy integracyjnej, rodzice powinni złożyć następujące dokumenty:

- pisemną prośbę,
- orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez zespół orzekający publicznej poradni psychologiczno – pedagogicznej lub innej publicznej poradni specjalistycznej stwierdzającej rodzaj niepełnosprawności.

W połowie maja roku poprzedzającego inaugurację klas pierwszych powoływany jest w szkole Zespół Kwalifikacyjny, który zaprasza rodziców wraz z dziećmi i rozpatruje złożone przez nich dokumenty, a następnie decyduje o przyjęciu dziecka według kryteriów ustalonych wewnętrznie.

**Gimnazjum Nr 1
im. Kazimierza Wielkiego
ul. J. Piłsudskiego 20
32-020 Wieliczka
tel. (12) 278-37-88**

3.8.2.3. Gimnazjum Nr 3 w Węgrzcach Wielkich

W Gimnazjum Nr 3 w Węgrzcach Wielkich prowadzone są cztery oddziały klas integracyjnych, do których uczęszcza od 3 do 5 uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym również z orzeczeniami o niepełnosprawności. Dodatkowo uczniowie uczestniczą w zajęciach rewalidacyjnych. Biorą udział w życiu klasy i szkoły na miarę swoich możliwości. Dla uczniów klasy trzeciej szkoła zorganizowała pomoc psychologa przy wyborze szkoły ponadgimnazjalnej.

Budynek szkoły jest częściowo dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych – przed budynkiem wykonane zostały podjazdy dla wózków, a na parterze znajduje się toaleta dla niepełnosprawnych (jednak bez pełnego wyposażenia).

**Gimnazjum Nr 3
w Węgrzcach Wielkich
32-002 Węgrzce Wielkie 518
tel. (12) 251-13-74**

3.9. Dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkoły

Dzieci i młodzież niepełnosprawna mogą korzystać z bezpłatnego dowozu do szkoły. Bezpłatne przejazdy dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności umożliwia Gmina Wieliczka. Rodzice dzieci i młodzieży niepełnosprawnej chcący skorzystać z bezpłatnych przejazdów muszą wypełnić stosowny wniosek.

Dzieci i młodzież niepełnosprawną przewozi do szkół 9-osobowy bus, który jest przystosowany do osób niepełnosprawnych i posiada najazdy dla wózków inwalidzkich.

Bus kursuje od godz. 8:00 aż do ukończenia ostatniej lekcji przez dzieci niepełnosprawne.

Przyznany dowóz obejmuje przejazdy na trasie: dom – szkoła (tam i z powrotem).

Istnieje możliwość, aby rodzic dowoził swoje niepełnosprawne dziecko we własnym zakresie. Gmina Wieliczka zwraca wówczas koszty dojazdu.

W sprawie bezpłatnego dowozu do szkoły Urząd Miasta i Gminy w Wieliczce działa na podstawie Ustawy z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

**Urząd Miasta i Gminy Wieliczka
Wydział Edukacji
ul. Pocztowa 1
32-020 Wieliczka
tel. (12) 278-32-18**

Rozdział IV

4. Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Wieliczce

Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Wieliczce jest integralną częścią systemu oświaty. Placówka świadczy pomoc psychologiczno - pedagogiczną dzieciom w wieku od urodzenia do rozpoczęcia nauki w szkole, mieszkającym na terenie Powiatu Wielickiego oraz uczniom wszystkich szkół funkcjonujących w Powiecie bez względu na ich miejsce zamieszkania. Poradnia jest ogólnodostępna. Korzystanie z jej usług jest dobrowolne i bezpłatne oraz nie wymaga skierowania.

Celem Poradni jest niesienie pomocy wszystkim dzieciom i młodzieży napotykałym na problemy, wspieranie edukacyjnej funkcji szkół oraz wychowawczej funkcji rodzin.

Pracownicy Poradni wykonują **diagnozę** psychologiczną, pedagogiczną oraz logopedyczną, która w szczególności dostarcza wiedzy na temat:

- ogólnych możliwości intelektualnych dzieci i młodzieży,
- dysharmonii i opóźnień rozwojowych,
- trudności w nauce,
- zaburzeń emocjonalnych i zachowania,
- poziomu opanowania umiejętności szkolnych,
- rozwoju mowy i zaburzeń mowy.

Poradnia proponuje odpowiednie formy pomocy terapeutycznej w zakresie:

- ćwiczeń ogólnorozwijających i korekcyjno - kompensacyjnych dla dzieci z dysharmoniami i opóźnieniami rozwojowymi oraz trudnościami w nauce;
- zajęć terapeutycznych dla dzieci z trudnościami w funkcjonowaniu emocjonalno – społecznym, w tym dla dzieci ze spektrum autyzmu;
- zajęć ogólnorozwijających i terapeutycznych dla dzieci niepełnosprawnych;
- TZA - Treningu Zastępowania Agresji;
- terapii moczenia;
- stymulacji rozwoju mowy, terapii jąkania, emisji głosu;
- treningu kontroli samoregulującego się systemu za pomocą biologicznego sprzężenia zwrotnego metodą EEG – BIOFEEDBACK.

Działania Poradni obejmują także:

- **wczesne wspomaganie rozwoju dziecka** od chwili wykrycia niepełnosprawności do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej,
- **badania sondażowe** (psychologiczno-pedagogiczne i logopedyczne) dzieci objętych rocznym obowiązkowym przygotowaniem przedszkolnym i dzieci młodszych,

- **profilaktykę i psychoedukację** skierowaną do dzieci, rodziców i nauczycieli,
- **poradnictwo w zakresie wyboru kierunku dalszego kształcenia i zawodu** oraz **poradnictwo zawodowe** dla uczniów z problemami zdrowotnymi ograniczającymi możliwości wyboru zawodu,
- **orzecznictwo i opiniowanie,**
- **konsultacje, konferencje i szkolenia** dla nauczycieli i rodziców.

Organem prowadzącym Poradnię jest Powiat Wielicki. Nadzór pedagogiczny sprawuje Kuratorium Oświaty w Krakowie.

Poradnia zaprasza do swojej siedziby w Wieliczce, przy ul. Słowackiego 49, codziennie od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7⁰⁰ do 20⁰⁰ oraz do gabinetów w Gdowie, Kłaju i Niepołomicach w godzinach umówionych wcześniej w sekretariacie Poradni. Poradnia zaprasza również do korzystania ze strony internetowej: www.poradnia-wieliczka.pl

Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Wieliczce
ul. Słowackiego 49
32 - 020 Wieliczka
tel. (12) 294 92 50
e-mail: sekretariat@poradnia-wieliczka.pl

Rozdział V

5. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzone przez Zespół ds. Profilaktyki, Ochrony Zdrowia i Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miasta i Gminy w Wieliczce

W Urzędzie Miasta i Gminy Wieliczka działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane są przez Zespół ds. Profilaktyki, Ochrony Zdrowia i Osób Niepełnosprawnych.

Jednym z głównych priorytetów Zespołu są zadania mające na celu wyrównanie szans w zdobyciu wykształcenia przez uczniów i studentów, będących osobami niepełnosprawnymi i zamieszkującymi gminę Wieliczka. Działania te mają służyć poprawie warunków kształcenia niepełnosprawnych uczniów i studentów, umożliwić uczestnictwo w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej i psychicznej oraz likwidację barier transportowych. W ramach tego obszaru prowadzone są aktualnie dwa programy:

- program **"Uczeń na wsi - pomoc w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne zamieszkujące gminy wiejskie lub wiejsko - miejskie"** - jako zadanie zlecone przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Cele i zakres programu opisane zostały w rozdziale III niniejszego Informatora (s.29). Szczegółowe informacje znajdują się również na stronie: www.wieliczka.eu w zakładce: Gmina -> Zdrowie -> Informacje dla Osób Niepełnosprawnych -> Uczeń na wsi;
- program **"INDEX"** - skierowany do niepełnosprawnych uczniów szkół policealnych oraz niepełnosprawnych studentów szkół wyższych. Stypendia mają na celu umożliwienie kontynuowania nauki osobom niepełnosprawnym na poziomie wyższym, co w efekcie ułatwi im poruszanie się po rynku pracy. Posiadanie umiejętności i wiedzy pozwoli osobom niepełnosprawnym skutecznie konkurować z osobami pełnosprawnymi. W ramach programu beneficjenci mogą zrefundować koszty związane z kształceniem takie jak: opłaty za naukę (czesne), zakup przedmiotów ułatwiających lub umożliwiających naukę, w tym zakup podręczników, sprzętu komputerowego, programów komputerowych, pamięci przenośnej USB, dysków optycznych oraz dyskietek; koszty zakwaterowania i dojazdów w przypadku nauki poza miejscem stałego zamieszkania, opłaty za dostęp do Internetu (instalację i abonament) oraz koszty uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej lub psychicznej. Środki finansowe przekazywane są wnioskodawcom na podstawie rozliczenia dokonywanego w oparciu o faktury dokumentujące faktycznie poniesione koszty do wysokości określonej w umowie. Zgodnie

z regulaminem programu beneficjenci pomocy mogą przedstawiać do rozliczenia faktury dotyczące kosztów poniesionych w danym roku kalendarzowym (obejmującym część semestru letniego oraz część semestru zimowego - wraz z przerwą wakacyjną). Szczegółowe informacje znajdują się na stronie: www.wieliczka.eu w zakładce: Gmina -> Zdrowie -> Informacje dla Osób Niepełnosprawnych -> INDEX.

W ramach działań na rzecz osób niepełnosprawnych, pod nazwą **Szkoła dla Rodziców**, organizowane są także warsztaty i spotkania przeznaczone dla rodziców dzieci niepełnosprawnych. Mają one na celu wymianę doświadczeń, zdobycie specjalistycznych informacji na temat niepełnosprawności, form pomocy i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych oraz codziennego współdziałania. Warsztaty organizowane są okazjonalnie i dotyczą wybranych technik pracy z dziećmi. Do prowadzenia szkoleń zapraszane są osoby posiadające uprawnienia w ramach danych specjalności, co daje możliwość uzyskania dyplomu lub certyfikatu. Dzięki uczestnictwu w warsztatach rodzice nabywają umiejętności pracy z dziećmi, a następnie mogą z nimi samodzielnie ćwiczyć w warunkach domowych. W ten sposób podnoszą efektywność działań pedagogów i rehabilitantów, co sprzyja szybszemu rozwojowi dzieci, a także zwiększeniu ich sprawności fizycznej i psychicznej.

Gmina Wieliczka prowadzi również działania mające na celu zintegrowanie środowiska osób niepełnosprawnych. W tym obszarze miały miejsce wydarzenia takie jak:

- **Ogólnopolski Zjazd dla Dzieci z Miopatią Mitochondrialną, Zespołem Leigha** - spotkanie rodzin, w których dzieci cierpią na tę rzadką i nieuleczalną chorobę genetyczną. W ramach zjazdu odbył się wykład prowadzony przez wybitnego specjalistę chorób metabolicznych z Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie - prof. dr hab. n. med. Ewę Pronicką. Spotkanie sprzyjało również wymianie doświadczeń oraz integracji;
- **Powitanie lata** - impreza integracyjna dla dzieci niepełnosprawnych z terenu gminy Wieliczka, która odbyła się dnia 21.06.2009 r. w sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej w Gorzkowie. Spotkanie zorganizowane zostało w celu integracji środowiska dzieci niepełnosprawnych. Sprzyjało ono aktywizacji nie tylko dzieci, ale i rodziców, którzy korzystając ze sposobności spotkania z innymi rodzicami borykającymi się z podobnymi problemami, wymieniali się doświadczeniami, a także planowali wspólne działania;
- **Piknik sportowy** na Wielickim ORLIKU - spotkanie integracyjne organizowane wspólnie z Dyrektorem obiektu, Powiatową Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną oraz Zespołem Szkół im. Brata Alojzego Kosiby w Wieliczce, mające na celu zachęcenie dzieci niepełnosprawnych do korzystania z ogólnodostępnego gminnego obiektu sportowego;

- **Spotkanie ze św. Mikołajem** - spotkanie integracyjne dla dzieci niepełnosprawnych z terenu gminy Wieliczka. Podczas imprezy dzieci miały okazję uczestniczyć w licznych zabawach i konkursach. Główną atrakcją spotkania była wizyta św. Mikołaja, który wręczył licznie zgromadzonym dzieciom paczki upominkowe.

W godzinach urzędowania Zespołu prowadzone są również konsultacje i poradnictwo dla osób niepełnosprawnych.

Zespół ds. Profilaktyki, Ochrony Zdrowia i Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miasta i Gminy Wieliczka
ul. Pocztowa 1
32-020 Wieliczka
tel. (12) 278-15-00

Rozdział VI

6. Rola Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce w integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym

Osoba niepełnosprawna może otrzymać również pomoc z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieliczce. Celem działalności Ośrodka jest pomoc w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których osoby niepełnosprawne i ich rodziny nie są w stanie samodzielnie pokonać. Ośrodek, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, wspiera w wychowaniu dzieci rodziny gorzej sytuowane oraz mające w swoim gronie osoby niepełnosprawne wymagające opieki i pomocy. Osoby potrzebujące mogą otrzymać wsparcie w różnych zakresach.

I. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz.728 z późn. zm).

1. Zasiłek stały przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku (60 lat - kobieta i 65 lat - mężczyzna) lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (477 zł netto);
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (351 zł).

W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, zasiłek stały nie przysługuje.

2. Składka na ubezpieczenie emerytalne i rentowe

Za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz nad niezamieszkującymi wspólnie matką, ojcem lub rodzeństwem, ośrodek pomocy społecznej opłaca składkę na ubezpieczenie emerytalne i rentowe od kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, jeżeli dochód na osobę w rodzinie osoby opiekującej się nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie i osoba opiekująca się nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów lub nie otrzymuje emerytury albo renty. Dotyczy to również osób, które w związku z koniecznością sprawowania opieki pozostają na bezpłatnym urlopie.

- *Składka na ubezpieczenie emerytalne i rentowe nie przysługuje osobie, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczenia ukończyła 50 lat i nie posiada okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) wynoszącego co najmniej 10 lat bądź posiada okres ubezpieczenia (składkowy i nieskładkowy) wynoszący 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.*

3. Usługi opiekuńcze

- Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.
- Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina oraz wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze podstawowe: obejmują pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Usługi te wykonywane są na terenie miasta i gminy Wieliczka w miejscu zamieszkania osób.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze: są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W gminie Wieliczka realizowane są specjalistyczne usługi w zakresie rehabilitacji i pielęgnacji w miejscu zamieszkania osoby chorej oraz w Stacji CARITAS przy ul. Sikorskiego 8 w Wieliczce.

Dla osób chorych psychicznie świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane także w domu chorego przez zespół terapeutyczny Fundacji Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo”.

Ponadto, pomoc w zakresie psychoterapii dla osób doświadczających choroby psychicznej oferuje Środowiskowy Dom Samopomocy Fundacji Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo” przy ul. Sienkiewicza 24 w Wieliczce.

Osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz uczestnictwa w terapii Środowiskowego Domu Samopomocy zobligowana jest do przedłożenia orzeczenia o niepełnosprawności lub zaświadczenia lekarskiego, w którym wskazana jest konieczność objęcia opieką w postaci ww. usług opiekuńczych oraz decyzji organu rentowego lub zaświadczenia o dochodach netto.

4. Całodobowa opieka stacjonarna: Domy Pomocy Społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Osoba kierowana do domu pomocy społecznej ponosi opłatę za swój pobyt w wysokości 70% swojego dochodu netto. Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej wydaje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

5. Zasiłek okresowy

Przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Okres, na jaki przyznawany jest zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

6. Zasiłek celowy

Zasiłek celowy może być przyznany m.in. na leczenie i zakup leków.

7. Specjalny zasiłek celowy

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany:

- specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Postępowanie w sprawie świadczeń z pomocy społecznej

Świadczenia z pomocy społecznej przyznaje się na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej.

Decyzję administracyjną wydaje się w terminie do 30 dni od dnia złożenia wniosku o przyznanie świadczenia. Decyzję wydaje się po przeprowadzeniu wywiadu rodzinnego środowiskowego. Wywiad rodzinny środowiskowy przeprowadza się w terminie 14 dni od daty zgłoszenia wniosku. W przypadkach niecierpiących zwłoki wywiad przeprowadza się w terminie 2 dni od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia, a w sytuacjach wymagających pilnej interwencji ośrodka wywiad przeprowadza się niezwłocznie.

W przypadku ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej po raz kolejny, a także gdy nastąpiła zmiana danych zawartych w wywiadzie, sporządza się aktualizację wywiadu. W przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację sporządza się nie rzadziej niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

Osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej zobowiązana jest przedłożyć niezbędne dokumenty potwierdzające miesięczny dochód osoby - decyzję organu rentowego lub zaświadczenia o dochodach netto oraz inne niezbędne dokumenty określone w Rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Nr 77, poz. 672).

W ustalaniu uprawnień do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej zastosowanie ma art. 8 wyżej przywołanej ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. – określający kryterium dochodowe dla osoby i rodziny (z zastrzeżeniem art. 40, 41, 78 i 91 ww. ustawy).

II. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, (tekst jednolity; Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm).

1. Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Aktualna wysokość zasiłku pielęgnacyjnego to 153 zł.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

1. niepełnosprawnemu dziecku,
2. osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r. życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
3. osobie, która ukończyła 75 lat,
4. osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność ta powstała przed ukończeniem 21 roku życia.

2. Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad:

- dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji albo
- osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

3. Dodatek na rehabilitację

Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje matce lub ojcu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, a także osobie uczącej się, na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku:

- do ukończenia 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności,
- powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dodatek przysługuje w wysokości:

- 60,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,

- 80,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Przyznanie powyższych świadczeń uwarunkowane jest uzyskaniem uprawnień do świadczeń rodzinnych na zasadach określonych w Ustawie o świadczeniach rodzinnych z dnia 23 listopada 2003 r. (tekst jednolity z dnia 24 lipca 2006 r., Dz. U. Nr 139, poz. 992 z późn. zm).

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczce współpracuje na rzecz osób niepełnosprawnych z:

- Urzędem Miasta i Gminy Wieliczka – Zespołem ds. Profilaktyki, Ochrony Zdrowia i Osób Niepełnosprawnych,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce – Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Wieliczce,
- Samodzielnym Publicznym Zespołem Lecznictwa Otwartego w Wieliczce,
- Specjalistycznym Szpitalem im. dr J. Babińskiego w Krakowie,
- Fundacją Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo”,
- CARITAS Archidiecezji Krakowskiej,
- Polskim Czerwonym Krzyżem,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Wieliczce.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Sienkiewicza 26

32-020 Wieliczka

tel. (12) 278-19-55

tel. (12) 278-45-61

tel. (12) 278-38-72

e-mail: sekretariat@mgopswieliczka.pl

www.mgopswieliczka.pl

Rozdział VII

7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce

Przedmiotem działania PCPR jest realizacja zadań własnych powiatu w zakresie pomocy społecznej oraz zadań z zakresu administracji rządowej nałożonych na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

PCPR współpracuje z organami administracji rządowej, samorządowej, z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami, osobami fizycznymi i prawnymi.

Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań pochodzą głównie z dotacji celowej przekazywanej z budżetu państwa za pośrednictwem Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego lub z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, jeżeli chodzi o realizację programów na rzecz osób niepełnosprawnych.

Ważnym elementem pracy jest podejmowanie wielu działań pomocniczych kierowanych do klientów pomocy społecznej. Udzielane są porady prawne, a także wskazywane urzędy i instytucje, gdzie zainteresowani mogą załatwiać codzienne sprawy. Prowadzona jest praca socjalna.

Dąży się do uaktywnienia osób niezaradnych życiowo, z rodzin patologicznych, niepełnosprawnych, uzależnionych. Z tego też względu duży nacisk kładzie się na realizację programów proponowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w swojej działalności stara się w różnych formach udzielić pomocy wszystkim potrzebującym osobom.

Do zadań PCPR należy:

- opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych zgodnie z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej,
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,
- opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,
- dofinansowywanie:
  - uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
  - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,

- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacji dzieci i młodzieży,
- tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Daniłowicza 12

32-020 Wieliczka

tel. (12) 288-02-20

email: pcpr@powiatwielicki.pl

Rozdział VIII

8. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych

Osoba niepełnosprawna bezrobotna, która chce podjąć pracę, powinna zgłosić się do Powiatowego Urzędu Pracy przy ul. Sienkiewicza 13 a w Wieliczce.

Aby zarejestrować się w Powiatowym Urzędzie Pracy, osoba bezrobotna musi przyjść osobiście do Urzędu i przedłożyć następujące dokumenty:

- świadectwo ukończenia szkoły,
- świadectwo pracy,
- orzeczenie o niepełnosprawności,
- decyzję o przyznaniu świadczenia,
- NIP,
- dowód osobisty.

Osoba niepełnosprawna otrzymująca świadczenia pieniężne z ZUS zostanie zarejestrowana jako poszukująca pracy.

Pracodawca zatrudniający taką osobę ma możliwość skorzystania z następujących **refundacji**:

- zwrotu 60% wynagrodzenia oraz obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne nowo zatrudnionej osoby niepełnosprawnej,
- zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej.

Osoba, która nie dostaje świadczenia z ZUS, otrzymuje status osoby bezrobotnej i jako taka może korzystać ze wszystkich form pomocy.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana jako bezrobotna ma możliwość otrzymania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wieliczce mają prawo do zasiłku i obowiązek zgłaszania się do Urzędu raz na miesiąc, natomiast w przypadku osób bez prawa do zasiłku – raz na trzy miesiące.

8.1. Osoby rozpoczynające lub prowadzące działalność gospodarczą

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) jednorazową pomoc na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni, jeżeli nie otrzymała wcześniej środków na ten cel. Wysokość pomocy może wynosić maksymalnie piętnastokrotność przeciętnego wynagrodzenia.

Aby otrzymać w/w pomoc, należy złożyć wniosek w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wieliczce (wzór wniosku stanowi załącznik do rozporządzenia w sprawie przyznawania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie

działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej). Starosta przyznaje środki w wysokości określonej w umowie zawartej z osobą wnioskującą o pomoc.

Osoba niepełnosprawna, która już prowadzi działalność gospodarczą, na podstawie umowy zawartej ze starostą, może otrzymać ze środków PFRON dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności. Dofinansowanie otrzyma osoba, która:

- nie korzystała z pożyczki z Funduszu na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej,
- nie korzystała z pożyczki z Funduszu Pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- spłaciła pożyczkę lub została jej w całości umorzona.

Od dnia 1 stycznia 2008 r. osoba niepełnosprawna prowadząca działalność gospodarczą może otrzymać ze środków PFRON także refundację obowiązkowych składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe do wysokości odpowiadającej wysokości składki, której podstawą wymiaru jest kwota stanowiąca 60 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale.

Warunkiem otrzymania refundacji jest terminowe opłacenie składek w całości.

Osoba niepełnosprawna wykonująca działalność gospodarczą, która wcześniej nie była zarejestrowana w Wydziale Dofinansowań Rynku Pracy PFRON, **rejestruje się składając pierwszy wniosek** o refundację składek na ubezpieczenia społeczne Wn-U-G (do pobrania na stronie www.pfron.org.pl).

Rejestracja osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą, w zakresie refundacji składek dokonywana jest przez Biuro PFRON. Aby dokonać rejestracji, wnioskodawca jest zobowiązany przekazać wraz z pierwszym wnioskiem Wn-U-G (osobiście lub pocztą):

1. dane wnioskodawcy zawierające:
  - pełną i skróconą nazwę, o ile posiada, oraz imię i nazwisko wnioskodawcy,
  - numery: PESEL, REGON i NIP, o ile ich nadanie wynika z przepisów prawa,
  - adres zamieszkania wnioskodawcy,
  - adres do korespondencji, o ile jest inny niż adres zamieszkania,
  - imię i nazwisko, numery telefonu i faksu oraz adres poczty elektronicznej, o ile posiada, osoby odpowiedzialnej za kontakty z Funduszem;
2. kopie aktualnych dokumentów potwierdzających pełną i skróconą nazwę wnioskodawcy, o ile posiada, imię i nazwisko wnioskodawcy oraz numery REGON i NIP, o ile ich nadanie wynika z przepisów prawa, to jest:
  - aktualny odpis z właściwego rejestru lub aktualne zaświadczenie o wpisie do ewidencji,

- zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON,
  - kopię dowodu osobistego,
  - kopię decyzji o nadaniu NIP;
3. kopię aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia traktowanego na równi z tym orzeczeniem;
  4. upoważnienie osoby przesyłającej dane lub dokumenty, o których mowa w pkt 1-3, do występowania w imieniu wnioskodawcy.

Do w/w dokumentów należy załączyć także Formularz informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc de minimis. Ponadto wnioskodawcy zobligowani przepisami o rachunkowości do sporządzania sprawozdań finansowych dołączają także sprawozdania finansowe za okres trzech ostatnich lat obrotowych (jednorazowo wraz z pierwszym wnioskiem, a także w razie zmiany treści tych sprawozdań). Wnioskodawcy, którzy nie są zobligowani przepisami o rachunkowości do składania sprawozdań finansowych, dołączają oświadczenie o braku obowiązku sporządzania przedmiotowych sprawozdań

W celu otrzymania refundacji po opłaceniu należnych składek w ZUS należy złożyć do PFRON:

- miesięczne informacje o podstawach wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, składkach na ubezpieczenie społeczne, zatrudnieniu i stopniach niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych,
- wniosek o wypłatę refundacji składek za dany miesiąc,
- informację o wysokości i rodzaju podwyższonych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych, którą przedkłada tylko pracodawca wykonujący działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Osoba niepełnosprawna wykonująca działalność gospodarczą składa wniosek o refundację w terminie do ostatniego dnia miesiąca, w którym upłynął termin do opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Termin do złożenia wniosku o refundację składek przywraca się na prośbę wnioskodawcy, jeżeli uprawdopodobni, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

Wzory informacji i wniosku stanowią załącznik do rozporządzenia w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych. Informacje i wniosek należy przekazać do PFRON w formie dokumentu elektronicznego poprzez e-mail bądź w formie dokumentu pisemnego. Kwotę refundacji składek na ubezpieczenia społeczne Fundusz przekazuje na rachunek bankowy wnioskodawcy w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku.

Podstawa prawna:

- art. 12a, 13, 25a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., Nr 14, poz. 92),

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (Dz. U. Nr 194, poz. 1403 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 240, poz. 1754),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie udzielania pomocy pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne oraz osobom niepełnosprawnym wykonującym działalność gospodarczą i rolniczą (Dz. U. Nr 240, poz. 1756).

8.2. Niepełnosprawni rolnicy

Osoba niepełnosprawna, zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu, może jednorazowo otrzymać środki na podjęcie działalności rolniczej z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), o ile nie otrzymała ich wcześniej na ten cel. Wysokość pomocy może wynosić maksymalnie piętnastokrotność przeciętnego wynagrodzenia.

Aby otrzymać w/w pomoc, należy złożyć wniosek w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wieliczce (wzór wniosku stanowi załącznik do rozporządzenia w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej). Starosta przyznaje środki w wysokości określonej w umowie zawartej z osobą wnioskującą o pomoc.

Osoba niepełnosprawna, która prowadzi własne albo wydierżawione gospodarstwo rolne, na podstawie umowy zawartej ze starostą, może otrzymać ze środków PFRON dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie tej działalności. Dofinansowanie otrzyma osoba, która:

- nie korzystała z pożyczki z Funduszu na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej,
- nie korzystała z pożyczki z Funduszu Pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- spłaciła pożyczkę lub została jej w całości umorzona.

Od dnia 1 stycznia 2008 r. niepełnosprawni rolnicy lub rolnicy zobowiązani do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika mogą ubiegać się o refundację ze środków PFRON składek na ubezpieczenia społeczne rolników (wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe).

Warunkiem otrzymania refundacji jest terminowe opłacenie tych składek w całości.

Niepełnosprawny rolnik lub rolnik zobowiązany do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika, jeśli wcześniej nie był zarejestrowany w Wydziale Dofinansowań Rynku Pracy PFRON, rejestruje się składając pierwszy wniosek o refundację składek na ubezpieczenia społeczne Wn-U-A.

Rejestracja niepełnosprawnych rolników lub rolników zobowiązanych do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika, w zakresie refundacji składek dokonywana jest przez Biuro PFRON. Aby dokonać rejestracji, wnioskodawca jest zobowiązany przekazać (osobiście lub pocztą) wraz z pierwszym wnioskiem Wn-U-A :

1. dane o wnioskodawcy zawierające:
  - a) imię i nazwisko wnioskodawcy,
  - b) numery: PESEL i NIP, o ile ich nadanie wynika z przepisów prawa,
  - c) adres zamieszkania wnioskodawcy,
  - d) adres do korespondencji, o ile jest inny niż adres zamieszkania,
  - e) imię, nazwisko, numery telefonu i faksu oraz adres poczty elektronicznej, o ile posiada, osoby odpowiedzialnej za kontakty z Funduszem;
2. kopie aktualnych dokumentów potwierdzających imię i nazwisko wnioskodawcy oraz numer NIP, o ile jego nadanie wynika z przepisów prawa, to jest:
  - kopię dowodu osobistego,
  - kopię decyzji o nadaniu NIP;
3. kopię aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia traktowanego na równi z tym orzeczeniem niepełnosprawnego rolnika lub niepełnosprawnego domownika;
4. kopię aktualnej decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalającej podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników;
5. upoważnienie osoby przesyłającej dane lub dokumenty, o których mowa w pkt 1-4, do występowania w imieniu wnioskodawcy.

Niepełnosprawny rolnik lub rolnik zobowiązany do opłacania składek za niepełnosprawnego domownika składa wniosek o wypłatę refundacji składek w miesiącu następującym po miesiącu, w którym terminowo dokonał zapłaty składek za dany kwartał. Ostatnim dniem, w którym może złożyć wniosek, jest 20 dzień miesiąca następującego po miesiącu, w którym terminowo dokonał zapłaty składek za dany kwartał. Termin do złożenia wniosku o refundację składek przywraca się na prośbę wnioskodawcy, jeżeli uprawdopodobni, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

W celu otrzymania refundacji po opłaceniu należnych składek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, należy złożyć do PFRON:

- informację o składkach na ubezpieczenia społeczne i stopniach niepełnosprawności w miesiącu następującym po miesiącu, w którym terminowo dokonano zapłaty składek za dany kwartał,
- wniosek o wypłatę refundacji składek.

Wzory informacji i wniosku stanowią załącznik do rozporządzenia w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych. Informacje i wniosek należy przekazać do PFRON w formie dokumentu elektronicznego poprzez e-mail bądź w formie dokumentu pisemnego. Kwotę refundacji składek na ubezpieczenia społeczne PFRON przekazuje na rachunek bankowy wnioskodawcy w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku.

Podstawa prawna:

- art. 12a, 13, 25a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie przyznania osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (Dz. U. Nr 194, poz. 1403),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 240, poz. 1754),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie udzielania pomocy pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne oraz osobom niepełnosprawnym wykonującym działalność gospodarczą i rolniczą (Dz. U. Nr 240, poz. 1756).

Na podstawie odrębnych przepisów niepełnosprawni rolnicy mogą korzystać także m.in. z:

- dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,
- pomocy w likwidacji barier technicznych, architektonicznych i w komunikowaniu się,
- dofinansowania do turnusu rehabilitacyjnego.

8.3. Pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne

Pracodawca, który zatrudnia osobę niepełnosprawną, może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

- miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego, który nie ma ustalonego prawa do emerytury, o ile pracownik ten został ujęty w ewidencji zatrudnionych osób niepełnosprawnych prowadzonej przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wysokość tego dofinansowania została zróżnicowana w zależności od stopnia, a także rodzaju niepełnosprawności pracowników. Istnieją także różnice w wysokości dofinansowania pomiędzy pracodawcami posiadającymi status zakładu pracy chronionej, a innymi pracodawcami.

Dofinansowanie przysługuje wyłącznie pracodawcom, którzy nie posiadają zaległości w zobowiązaniach wobec Funduszu. Pomoc ta, w przypadku pracodawców będących przedsiębiorcami, stanowi pomoc publiczną udzielaną na zatrudnianie. Są to:

1. **Refundacja składek** na ubezpieczenie społeczne zatrudnionych osób niepełnosprawnych. Wysokość refundacji jest uzależniona od rodzaju pracodawcy (zakład pracy chronionej, pracodawca, który zatrudnia co najmniej 25 pracowników bądź pracodawca, który zatrudnia mniej niż 25 osób).
2. W przypadku zatrudnienia przez okres co najmniej 36 miesięcy osoby niepełnosprawnej zarejestrowanej jako bezrobotna lub poszukująca pracy i niepozostająca w zatrudnieniu lub skierowanej do pracy przez powiatowy urząd pracy bądź też pozostającej w zatrudnieniu u pracodawcy występującego o zwrot kosztów, jeżeli niepełnosprawność tych osób powstała w okresie zatrudnienia u tego pracodawcy, z wyjątkiem przypadków, gdy przyczyną powstania niepełnosprawności było zawinione przez pracodawcę lub przez pracownika naruszenie przepisów, w tym przepisów prawa pracy, **zwrot kosztów:**
  - poniesionych w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla tych osób, stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności,
  - adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych,
  - adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie w zakładzie pracy.
3. **Zwrot miesięcznych kosztów** zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy.
4. **Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy** do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia, w przypadku zatrudnienia przez okres co najmniej 36 miesięcy osoby niepełnosprawnej zarejestrowanej w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu.
5. **Zwrot 60% wynagrodzenia** przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym oraz obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne od tego wynagrodzenia - za okres jednego roku w przypadku zatrudnienia osoby niepełnosprawnej zarejestrowanej w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu.
6. **Refundacja kosztów szkolenia** zatrudnionych osób niepełnosprawnych do wysokości 90% tych kosztów, nie więcej jednak niż do wysokości dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jedną osobę.

Podstawa prawna:

- art. 26a, 25a, 26, 26d-f I 41 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie udzielania pomocy pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne oraz osobom niepełnosprawnym wykonującym działalność gospodarczą i rolniczą (Dz. U. Nr 240, poz. 1756 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz.U.07.240.1755),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie refundacji składek na ubezpieczenia społeczne osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 240, poz.1754),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 15 września 2004 r. w sprawie zwrotu kosztów przystosowania stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń i urządzeń do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu (Dz. U. Nr 215, poz. 2186 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (Dz. U. Nr 194, poz. 1404 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie refundacji wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne (Dz. U. Nr 194, poz. 1405),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 stycznia 2008 r. w sprawie warunków i trybu dokonywania refundacji kosztów szkolenia pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 18, poz. 116).

8.4. Pracownik pomagający osobie niepełnosprawnej

Pracodawca, który zatrudnia pracownika niepełnosprawnego, może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy.

Wysokość zwrotu ustala się dzieląc liczbę godzin przeznaczonych na pomoc osobom niepełnosprawnym przez liczbę godzin pracy osób niepełnosprawnych w danym miesiącu i mnożąc uzyskany wynik przez kwotę najniższego wynagrodzenia. Liczba godzin przeznaczonych na pomoc pracownikowi niepełnosprawnemu nie może przekroczyć 20% liczby godzin pracy pracownika w miesiącu.

Aby uzyskać zwrot, pracodawca musi:

- złożyć wniosek o zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy.

Zwrotu dokonuje starosta lub prezydent miasta na prawach powiatu po zawarciu umowy.

Jeżeli pracodawcą jest starosta lub prezydent miasta na prawach powiatu, wówczas wniosek należy złożyć do Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za pośrednictwem oddziału Funduszu właściwego ze względu na siedzibę tego pracodawcy.

Przepisy nie zabraniają, aby pracownikiem pomagającym pracownikowi niepełnosprawnemu była inna osoba niepełnosprawna. Należy jednak wziąć pod uwagę, że niepełnosprawny pracownik pomagający osobie niepełnosprawnej nie powinien mieć problemów związanych z wykonywaniem czynności, w zakresie których służy pomocą innemu pracownikowi niepełnosprawnemu.

Refundacja kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy może dotyczyć również sytuacji, w której zarówno osoba niepełnosprawna, jak i pracownik pomagający, pracują w danym podmiocie od dawna, a zajmowane przez pracownika niepełnosprawnego stanowisko pracy i zakres obowiązków nie uległy zmianie. Taka sytuacja może zaistnieć, jeśli dojdzie do pogorszenia stanu zdrowia pracownika niepełnosprawnego i wyniknie z niego potrzeba udzielenia mu pomocy w wykonywaniu czynności na dotychczasowym stanowisku pracy.

Refundacja nie może dotyczyć kosztów poniesionych przez pracodawcę przed dniem zawarcia umowy.

Pracodawca zobowiązany jest do przechowywania przez okres 10 lat dokumentacji pozwalającej na sprawdzenie zgodności przyznanej pomocy z przepisami rozporządzenia.

Podstawa prawna:

- art. 26d ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 15 września 2004 r. w sprawie zwrotu kosztów przystosowania stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń i urządzeń do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu (Dz. U. Nr 215, poz. 2186 z późn. zm.).

8.5. Zakłady Aktywności Zawodowej

Zakład aktywności zawodowej jest tworzony w celu zatrudnienia osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności i osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

Podmiotami uprawnionymi do utworzenia zakładu aktywności zawodowej są:

- powiat,

- gmina,
- fundacja,
- stowarzyszenie,
- inna organizacja społeczna, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Utworzenie zakładu i uzyskanie statusu zakładu aktywności zawodowej związane jest ze spełnieniem wielu warunków takich jak:

- zatrudnianie co najmniej 70% (z ogólnej liczby osób zatrudnionych w zakładzie) osób niepełnosprawnych, w szczególności skierowanych do pracy przez powiatowe urzędy pracy oraz: zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, w tym osób, w stosunku do których rada programowa warsztatów terapii zajęciowej zajęła stanowisko uzasadniające podjęcie zatrudnienia i kontynuowanie rehabilitacji zawodowej w warunkach pracy chronionej. Jednakże wskaźnik zatrudnienia osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności nie może być wyższy niż 35%;
- przystosowanie obiektów i pomieszczeń użytkowanych przez zakład aktywności zawodowej do przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Ważnym elementem jest także uwzględnienie potrzeb zatrudnionych w zakładzie osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania ich stanowisk pracy oraz pomieszczeń higienicznosanitarnych (toalet, stołówek) i ciągów komunikacyjnych;
- uzyskanie pozytywnej opinii starosty o potrzebie utworzenia zakładu aktywności zawodowej na danym terenie.

Ponadto organizator zakładu aktywności zawodowej zobowiązuje się do przeznaczania uzyskanych dochodów z prowadzonej działalności na zakładowy fundusz aktywności zawodowej, który służy zaspokajaniu potrzeb osób niepełnosprawnych, np.: zakup sprzętu i wyposażenia pomagającego osobie niepełnosprawnej w samodzielnym życiu i uczestnictwie w życiu społecznym w lokalnym środowisku, pomoc w przygotowaniu, budowie, remoncie i wyposażeniu indywidualnych i zbiorowych form mieszkalnictwa chronionego dla osób niepełnosprawnych, a także doksztalcanie, przekwalifikowanie, szkolenia itp.

Decyzję w sprawie przyznania statusu zakładu aktywności zawodowej, potwierdzającą spełnianie wszystkich warunków, wydaje wojewoda. Wniosek o utworzenie zakładu aktywności organizator składa marszałkowi województwa, z którym również zawiera umowę o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych kosztów utworzenia i działania zakładu.

Szczegółowe rozwiązania dotyczące tworzenia i funkcjonowania zakładów aktywności zawodowej zawarte zostały w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz.U. Nr 242, poz. 1776).

8.6. Zakłady Pracy Chronionej

O status prowadzącego zakład pracy chronionej może ubiegać się każdy pracodawca, który prowadzi działalność gospodarczą przez okres co najmniej 12 miesięcy oraz zatrudnia nie mniej niż 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy. Ponadto musi osiągać przez okres minimum 6 miesięcy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 40%, w tym co najmniej 10% ogółu zatrudnionych stanowić muszą osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Wskaźnik zatrudnienia może być niższy i wynosić co najmniej 30% w przypadku gdy pracodawca zatrudnia osoby niewidome lub psychicznie chore albo upośledzone umysłowo zaliczone do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. W celu uzyskania statusu zakładu pracy chronionej pracodawca musi spełnić też szereg innych warunków, w tym:

- obiekty i pomieszczenia użytkowane przez zakład pracy chronionej muszą odpowiadać przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy oraz muszą uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy oraz pomieszczeń higieniczno - sanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz spełniać wymagania dostępności do nich;
- musi zostać zapewniona doraźna i specjalistyczna opieka medyczna, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne.

Formalne potwierdzenie spełnienia wszystkich niezbędnych warunków następuje poprzez nadanie przez wojewodę, w formie decyzji administracyjnej, statusu zakładu pracy chronionej. Wojewoda sprawuje również nadzór nad przestrzeganiem w/w warunków.

Posiadanie statusu ZPCH wiąże się z możliwością korzystania ze ściśle określonych przywilejów, które rekompensują pracodawcy podwyższone koszty funkcjonowania w formie zakładu pracy chronionej. Zakład pracy chronionej m.in.:

- uzyskuje refundację części kosztów zatrudnienia osoby niepełnosprawnej,
- zwolniony jest z podatku od nieruchomości, podatku rolnego i leśnego,
- zwolniony jest z podatku od czynności cywilnoprawnych,
- zwolniony jest z opłat z wyjątkiem opłaty skarbowej i opłat o charakterze sanacyjnym.

Środki uzyskane z tytułu tych zwolnień w 90% zasilają zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych (10% przekazywane jest na PFRON), który obowiązkowo tworzy każdy przedsiębiorca prowadzący zakład pracy chronionej. Część środków zgromadzonych na tym funduszu (nie mniej niż 10%) jest przeznaczona wyłącznie na zaspakajanie potrzeb indywidualnych zatrudnionych w danym zakładzie pracy chronionej osób niepełnosprawnych (m.in. pomoc na zakup leków, zakup i naprawę sprzętu rehabilitacyjnego, odpłatność za kształcenie i doksztalcanie i inne). W Polsce, na koniec roku 2007, funkcjonowało 2194 zakładów pracy chronionej zatrudniając łącznie 178,5 tys. osób niepełnosprawnych ze znacznym, umiarkowanym i lekkim stopniem niepełnosprawności.

8.7. Zwolnienie z wpłat na PFRON

Pracodawca, który zatrudnia co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, musi dokonywać miesięcznych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wysokość wpłat stanowi iloczyn 40,65% przeciętnego wynagrodzenia i liczby pracowników odpowiadającej różnicy między zatrudnieniem zapewniającym osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości 6% a rzeczywistym zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.

Ustalając liczbę zatrudnionych pracowników, należy brać pod uwagę tylko osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę. Do liczby pracowników nie wlicza się osób pełnosprawnych zatrudnionych:

- na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego,
- przebywających na urloпах wychowawczych,
- nieświadczących pracy w związku z odbywaniem służby wojskowej albo służby zastępczej,
- będących uczestnikami Ochotniczych Hufców Pracy,
- nieświadczących pracy w związku z uzyskaniem świadczenia rehabilitacyjnego,
- przebywających na urloпах bezpłatnych, których obowiązek udzielenia określają odrębne ustawy.

Wpłaty na Fundusz nie dotyczą:

- placówek dyplomatycznych i urzędów konsularnych,
- przedstawicielstw i misji zagranicznych.

Z wpłat na PFRON zwolnieni są:

- pracodawcy, u których wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 6%;
- państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne będące jednostkami budżetowymi, zakładami budżetowymi albo gospodarstwami pomocniczymi, instytucje kultury oraz jednostki organizacyjne zajmujące się statutowo ochroną dóbr kultury uznanych za pomnik historii osiągające 6% wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych;
- publiczne i niepubliczne jednostki organizacyjne nie działające w celu osiągnięcia zysku, których wyłącznym przedmiotem prowadzonej działalności jest rehabilitacja społeczna i lecznicza, edukacja osób niepełnosprawnych lub opieka nad osobami niepełnosprawnymi;
- państwowe i niepaństwowe szkoły wyższe, wyższe szkoły zawodowe, publiczne i niepubliczne szkoły, zakłady kształcenia nauczycieli oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i resocjalizacyjne, w których wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi 2% (w tym przypadku wskaźnik stanowi sumę wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych i podwojonego wskaźnika wychowanków, uczniów, studentów lub słuchaczy będących osobami niepełnosprawnymi i uczących się lub studiujących w ramach ogólnie obowiązujących w danej jednostce regulaminów nauczania lub studiowania);
- pracodawcy prowadzący zakłady pracy będące w likwidacji albo co do których ogłoszono upadłość.

Pracodawca zobowiązany do wpłat może obniżyć wymagany wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, jeżeli zatrudni osoby niepełnosprawne ze schorzeniami szczególnie utrudniającymi wykonywanie pracy.

Do schorzeń uzasadniających obniżenie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych zalicza się:

- chorobę Parkinsona,
- stwardnienie rozsiane,
- paraplegię, tetraplegię, hemiplegię,
- znaczne upośledzenie widzenia (ślepotę) oraz niedowidzenie,
- głuchotę i głuchoniemotę,
- nosicielstwo wirusa HIV oraz chorobę AIDS,
- epilepsję,
- przewlekłe choroby psychiczne,
- upośledzenie umysłowe,
- miastenię,
- późne powikłania cukrzycy.

Wpłaty na Fundusz można obniżyć także z tytułu zakupu usługi, (z wyłączeniem handlu) lub produkcji od pracodawców zatrudniających co najmniej 25 pracowników i osiągających co najmniej 10% wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych (ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności).

Warunkiem obniżenia wpłat jest:

- terminowe uregulowanie należności za zrealizowaną produkcję lub usługę,
- otrzymanie informacji o kwocie obniżenia.

Podstawa prawna:

- art. 21 i 22 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008r. Nr 14, poz. 92) ,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 września 1998 r. w sprawie rodzajów schorzeń uzasadniających obniżenie wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz sposobu jego obniżania (Dz. U. Nr 124, poz. 820 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 maja 2003 r. w sprawie określenia wzorów miesięcznych i rocznych informacji o zatrudnieniu, kształceniu lub o działalności na rzecz osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 104, poz. 969).

8.8. Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej

Pracodawca, który zdecyduje się zatrudnić osobę niepełnosprawną, może otrzymać pomoc na wyposażenie stanowiska pracy dla takiej osoby.

Pomoc udzielana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w formie zwrotu kosztów, jakie pracodawca poniósł

wyposażając stanowisko nowego pracownika. Wysokość pomocy nie może przekroczyć piętnastokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Pomoc na wyposażenie stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej obejmuje zarówno koszty zakupu wyposażenia stanowiska pracy, jak i koszty wytworzenia tego wyposażenia - wraz z niepodlegającym odliczeniu podatkiem VAT i podatkiem akcyzowym.

Aby ją uzyskać pomoc tego rodzaju, pracodawca musi spełnić następujące warunki:

- złożyć wniosek o przyznanie refundacji,
- zobowiązać się do zatrudnienia niepracującej osoby niepełnosprawnej (zarejestrowanej w powiatowym urzędzie pracy) na okres co najmniej 3 lat,
- uzyskać pozytywną opinię Państwowej Inspekcji Pracy o przystosowaniu stanowiska pracy do potrzeb wynikających z niepełnosprawności osoby, która będzie pracować na wyposażonym stanowisku.

Zawarcie umowy o zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy poprzedzają negocjacje pomiędzy starostą (prezydentem miasta), który jest stroną umowy, a pracodawcą. W wyniku tych negocjacji ustalana jest kwota zwrotu, która zostanie wypłacona pracodawcy po zawarciu umowy i spełnieniu innych, określonych w niej warunków. Warunki te dotyczą:

- poniesienia wydatków na wyposażenie stanowiska pracy w terminie 3 miesięcy od dnia zawarcia umowy,
- przedstawienia dokumentów świadczących o wykonaniu umowy,
- zobowiązania do umożliwienia staroście kontroli wykonania umowy oraz informowania o wszelkich zmianach dotyczących jej realizacji, rozliczenia otrzymanej pomocy (refundacji) i jej zwrotu w przypadku naruszenia warunków umowy.

Refundacja nie może dotyczyć kosztów poniesionych przez pracodawcę przed dniem zawarcia umowy.

Otrzymana pomoc podlega zwrotowi, jeśli okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na wyposażonym stanowisku będzie krótszy niż 36 miesięcy. Wysokość zwrotu ustala się w wysokości 1/36 ogólnej kwoty uzyskanej refundacji za każdy miesiąc brakujący do upływu okresu 36 miesięcy – nie mniej jednak niż 1/6 tej kwoty.

Pracodawca nie będzie musiał zwracać tych środków, jeżeli w ciągu 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną zatrudni inną osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w PUP.

Podstawa prawna:

- art. 26e ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.),

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 194, poz. 1404).

Powiatowy Urząd Pracy
ul. Sienkiewicza 13a
32- 020 Wieliczka
tel. (12) 278-14-28
czynny: pon – pt w godz. 7.30 – 15.30;
strony przyjmowane są w godz. 8.00 – 14.00

Rozdział IX

9. Opieka zdrowotna dla osób niepełnosprawnych

Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Otwartego przy ul. Szpunara 20 w Wieliczce zapewnia osobom niepełnosprawnym świadczenia zdrowotne, w tym pomoc medyczną i rehabilitacyjną.

Osoba niepełnosprawna, która ma orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności, może wykonać badania lekarskie w Przychodni Miejskiej bez kolejki.

W Przychodni Miejskiej przyjmują lekarze specjaliści:

- kardiolog
- chirurg
- neurolog
- pediatra
- dermatolog
- rehabilitant medyczny
- ortopeda
- diabetolog
- otolaryngolog
- reumatolog
- urolog
- pulmonolog
- stomatolog
- okulista
- psychiatra
- ginekolog
- lekarze rodzinni
- internista

Istnieje możliwość uzyskania wizyt domowych lekarza specjalisty oraz pielęgniarki (w tym szczepień dzieci niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania). Wizyty domowe odbywają się w godz. od 14.00 do 21.30.

Przychodnia Miejska posiada gabinety rehabilitacyjne, w których osoba niepełnosprawna może otrzymać pomoc w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapii i masażu.

W zakresie rehabilitacji medycznej wykonywane są zabiegi takie jak:

- nauka czynności lokomocyjnych,
- mobilizacje, wyciągi,
- inne formy usprawnienia,
- ćwiczenia bierne,
- ćwiczenia czynno – bierne,
- ćwiczenia wspomagane,
- pionizacja (indywidualna praca z pacjentem),
- ćwiczenia różne (czynne w odciążeniu z oporem, czynne wolne, czynne z oporem, izometryczne),
- nauka czynności lokomocyjnych warunkach domowych.

W zakresie fizjoterapii wykonywane są zabiegi takie jak:

- galwanizacja,
- jonoforeza,
- elektrostymulacja:
  - prądy diadynamiczne,

- prądy interferencyjne,
- prądy TENS,
- prądy Traberta;
- ultradźwięki miejscowe,
- ultrafonoforeza,
- impulsowe pole magnetyczne wysokiej częstotliwości ,
- diatermia krótkofalowa,
- impulsowe pole magnetyczne niskiej częstotliwości ,
- naświetlanie promieniami IR, UV, Solur – ogólne,
- naświetlenie promieniami IR, UV, Solur – miejscowe,
- laseroterapia punktowa,
- laseroterapia – skaner,
- krioterapia.

W zakresie masażu wykonywany jest:

- masaż suchy,
- masaż limfatyczny ręczny – leczniczy.

Gabinety lekarskie są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych z umiarkowanym i lekkim stopniem niepełnosprawności.

Przychodnia Miejska jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Posiada:

- windę,
- podjazd,
- szerokie drzwi do gabinetów lekarskich.

Przychodnia Miejska w Wieliczce współpracuje z:

- Urzędem Miasta i Gminy Wieliczka – z Zespołem ds. Profilaktyki, Ochrony Zdrowia i Osób Niepełnosprawnych,
- Miejsko – Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wieliczce.

Przychodnia Miejska w Wieliczce uzyskała certyfikat „**Miejsce przyjazne niepełnosprawnym**” w ramach Europejskiego roku równych szans dla wszystkich 2007 r.

Wykaz telefonów:

Informacja - CENTRALA	279-63-00
Rejestracja Ogólna	279-63-01 279-63-02
Rejestracja Poradnia Dziecka	279-63-05
Rejestracja specjalistyczna	
Chirurg, Ortopeda, Rtg, USG,	279-63-06

Lekarz Rehabilitant	
Kardiolog, Neurolog, Reumatolog	279-63-07
Dermatolog, Echo serca	
Pielęgniarki Środowiskowe	279-63-19
Rejestracja Stomatologiczna	279-63-28
Rejestracja Poradni „K”	279-63-30
Rejestracja Diabetologiczna	279-63-32
Rejestracja Medycyny Sportowej	279-63-32
Rejestracja Psychiatryczna	279-63-34
Rejestracja Pulmonologiczna	279-63-36
Rejestracja Medycyny Pracy	279-63-40
Rejestracja Okulistyczna	279-63-45
Rejestracja Laryngologiczna	279-63-46
Rejestracja Urologiczna	279-63-48
Analityka	279-63-50
EKG	279-63-51
Fizykoterapia	279-63-55
Rehabilitacja	279-63-56
Masaż	279-63-57
SEKRETARIAT	279-63-71

Opieka całodobowa dla pacjentów zdeklarowanych w SPZLO w Wieliczce w razie nagłych zachorowań lub pogorszenia stanu zdrowia świadczona jest od poniedziałku do piątku w godz. 18.00 - 8.00 oraz całodobowo w soboty, niedziele i dni świąteczne przez Stację Pogotowia Ratunkowego w Wieliczce. Świadczenia całodobowej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej świadczy KRAKOWSKIE POGOTOWIE RATUNKOWE Wieliczka, ul. Szpunara 20 a tel. 112 lub 999.

W przypadkach bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia należy dzwonić na numer alarmowy pogotowia ratunkowego: 999.

Pacjent zgłaszający się do SPZLO w Wieliczce powinien:

- przedstawić aktualny dowód ubezpieczenia,
- znać swój numer pesel.

NZOZ Lekarze Rodzinni
ul. Szpunara 20 a
pon-pt. godz. 8.00-18.00

Pozostałe Ośrodki Zdrowia:

OŚRODEK ZDROWIA W CHORAĞWICY
Chorağwica 140
tel. (12) 278-31-64

OŚRODEK ZDROWIA W WĘGRZCACH WIELKICH
Węgrzce Wielkie 266
tel. (12) 251-23-75

Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Otwartego
ul. Szpunara 20
32- 020 Wieliczka
tel.(12) 279-63-00
otwarty w godz. 7.00 – 20.00

Rozdział X

10. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie gminy Wieliczka

Organizacjami pozarządowymi są osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia działające z inicjatywy własnej na rzecz wybranego interesu publicznego, niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku.

W Wieliczce istnieje wiele fundacji i stowarzyszeń, które działają na rzecz osób niepełnosprawnych. Z roku na rok zakładane są nowe. Osoby niepełnosprawne w fundacjach i stowarzyszeniach mogą uzyskać wsparcie oraz fachową pomoc.

10.1. CARITAS w służbie ludziom niepełnosprawnym

Stacja Opieki CARITAS jest placówką, która niesie pomoc medyczną mieszkańcom miasta i gminy Wieliczka oraz gminy Biskupice w zakresie pielęgniarstwa i rehabilitacji. Dysponuje gabinetem zabiegowym, gabinetem rehabilitacyjnym oraz salą gimnastyczną.

Placówka świadczy usługi pielęgniarские i rehabilitacyjne również w domu chorego.

W gabinecie zabiegowym świadczone są bezpłatnie usługi pielęgniarские takie jak:

- badanie poziomu cukru we krwi,
- badanie poziomu cholesterolu we krwi,
- pomiar ciśnienia krwi i tętna,
- pomiar temperatury ciała,
- pobieranie krwi do badań laboratoryjnych,
- wykonywanie zastrzyków domięśniowych i podskórnych,
- badanie EKG,
- opatrunki ran,
- porady medyczne,
- edukacja w zakresie zachowań prozdrowotnych.

W gabinecie rehabilitacyjnym bezpłatnie świadczone są zabiegi rehabilitacyjne takie jak:

- elektroterapia (jonoforeza, prądy Traberta, prądy diadynamiczne, prądy interferencyjne, prądy TENS),
- ultradźwięki,
- laseroterapia,
- pole magnetyczne,
- światłolecznictwo (lampa Solux, lampa Biotron),
- krioterapia,
- terapia energotonowa (witalizacja całego organizmu, lipoliza, p/bólowa).

Sala gimnastyczna wyposażona jest w sprzęt rehabilitacyjny, który umożliwia pacjentom następujące ćwiczenia:

- ćwiczenia w odciążeniu (UGUL),
- ćwiczenia wzmacniające (drabinki, materace, bieżnia, rowerek, rotorek, atlas, stepper),
- ćwiczenia manualne (dłoni),
- ćwiczenia izometryczne.

W domu chorego personel Stacji Opieki świadczy następujące zabiegi pielęgniarstwa i rehabilitacyjne:

- badanie poziomu cukru we krwi,
- badanie poziomu cholesterolu we krwi,
- pomiar ciśnienia krwi i tętna,
- pomiar temperatury ciała,
- pobieranie krwi do badań laboratoryjnych,
- wykonywanie zastrzyków domięśniowych i podskórnych,
- kroplowe dożylnie przetaczanie płynów,
- badanie EKG,
- opatrunki ran,
- pielęgnacja odleżyn,
- pielęgnacja stomii,
- cewnikowanie pęcherza moczowego,
- stawianie baniek,
- drenaż ułożeniowy,
- toaleta przeciwoleżynowa,
- stosowanie udogodnień u obłożnie chorego,
- podawanie leków,
- prowadzenie rehabilitacji przyłóżkowej w celu zapobiegania powikłaniom wynikającym z unieruchomienia chorego,
- gimnastyka oddechowa,
- edukacja dotycząca radzenia sobie ze stresem,
- edukacja dotycząca przystosowania mieszkania do potrzeb chorego niepełnosprawnego,
- edukacja dotycząca racjonalnego odżywiania,
- nauczanie samodzielnego pomiaru ciśnienia krwi,
- nauczanie samodzielnego wstrzykiwania insuliny,
- edukacja rodziny w zakresie pielęgnacji przewlekle i obłożnie chorego,

- edukacja zdrowotna, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania i leczenia cukrzycy i chorób układu krążenia.

W Stacji Opieki CARITAS pracują następujący specjaliści:

- mgr rehabilitacji,
- technik fizjoterapii,
- pielęgniarka,
- pielęgniarka położna.

REHABILITACJA – od poniedziałku do piątku w godz. od 7.30 do 15.00

GABIET ZABIEGOWY – poniedziałek, środa i czwartek od 8.00 do 10.00

WIZYTY DOMOWE – od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 do 14.00

Stacja Opieki CARITAS

ul. Sikorskiego 6

32-020 Wieliczka

tel. (12) 288-19-42

10.2. Działalność PCK na rzecz osób niepełnosprawnych

Polski Czerwony Krzyż w Wieliczce jest placówką, która swoją pomocą obejmuje m.in. osoby niepełnosprawne. Jednym z podstawowych celów PCK jest zapobieganie cierpieniom ludzkim i łagodzenie ich skutków oraz polepszanie warunków życia osób potrzebujących we wszystkich okolicznościach i w każdym czasie dzięki mobilizacji wszystkich sił i środków. PCK świadczy opiekę i pomoc społeczną oraz organizuje i prowadzi placówki opiekuńczo – socjalne i rehabilitacyjne.

W zakresie realizacji zadań PCK z szeroko rozumianej sfery socjalnej, a także usług opiekuńczych, szczególne znaczenie ma art. 50 ustawy o pomocy społecznej. Artykuł ten bowiem mówi wprost o obowiązku realizacji zabezpieczenia przez samorząd terytorialny osób wskazanych w ustawie w usługę opiekuńczą lub usługę o charakterze specjalistycznym. Zgodnie z cytowanym przepisem, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, przyznaje się usługi opiekuńcze, które obejmują pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Drugą formą świadczeń, jaką może uzyskać osoba potrzebująca pomocy, są specjalistyczne usługi opiekuńcze, które są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności.

Cele statutowe PCK:

- prowadzenie działalności na rzecz rozwoju krwiodawstwa,
- pozyskiwanie honorowych dawców krwi,

- niesienie pomocy ofiarom klęsk żywiołowych lub katastrof w kraju i za granicą,
- prowadzenie działalności w dziedzinie opieki i pomocy społecznej,
- prowadzenie szkoleń w zakresie pierwszej pomocy,
- działanie na rzecz osób niepełnosprawnych,
- rekrutacja, szkolenia i organizacja personelu i wolontariatu niezbędnego do wykonywania swoich zadań,
- działania na rzecz osób poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych,
- organizacja i prowadzenie placówek edukacyjno - oświatowych, opiekuńczych i socjalnych, wypoczynkowych, rehabilitacyjnych, leczniczych oraz innych - dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Ponadto, PCK prowadzi wiele akcji pomocowych, m.in. program „Wyprawka dla ŻAKA”, paczki świąteczne oraz turnusy rehabilitacyjne.

1. „Wyprawka dla ŻAKA”

Program „Wyprawka dla ŻAKA” jest kierowany do dzieci w wieku szkolnym od kl. I szkoły podstawowej do kl. IV szkoły średniej. Celem programu jest zakup przyborów szkolnych (artykułów piśmiennych np.: kredek, długopisów, ołówek, zeszytów, bloków itp.) dla najbiedniejszych rodzin. Rodziny te są zgłaszane przez pracowników socjalnych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, pedagogów szkolnych lub indywidualnie. Rodzina, która chce skorzystać z programu „Wyprawka dla ŻAKA”, powinna przedstawić w PCK podanie oraz zaświadczenie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. O pozytywnym rozpatrzeniu podania rodziny są powiadamiane przez PCK.

2. Paczki świąteczne

PCK w Wieliczce organizuje również paczki świąteczne. Są one rozdawane najbiedniejszym rodzinom dwa razy do roku, na Święta Wielkanocne i Boże Narodzenie.

W paczkach znajduje się żywność zebrana w kweście, zorganizowanej na ten cel przez wolontariuszy ze szkolnych kółek PCK. Rodziny zgłaszane są, podobnie jak w przypadku programu „Wyprawka dla ŻAKA”, z Ośrodków Pomocy Społecznej przez pracowników socjalnych. Zgłaszając swój udział w akcji, rodziny muszą również złożyć podanie oraz zaświadczenie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

3. Turnusy rehabilitacyjne

Osoby niepełnosprawne mają możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych organizowanych przez PCK. Osoba, która ubiega się o turnus rehabilitacyjny, powinna złożyć dokumenty pobrane ze Starostwa Powiatowego w Wieliczce o przyznanie turnusu rehabilitacyjnego lub wniosek z PFRON o przyznanie turnusu rehabilitacyjnego.

Akcje organizowane przez PCK, czyli „Wyprawka dla ŻAKA”, paczki świąteczne oraz turnusy rehabilitacyjne, są podejmowane przez cały rok.

Polski Czerwony Krzyż współpracuje z Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce, jak również z licznymi wolontariuszami działającymi przy szkolnych kółkach PCK.

Polski Czerwony Krzyż
ul. Szpunara 8
32-020 Wieliczka
tel. 12 278-32-42
Otwarty: pn- pt w godz. 8.00 – 13.00

10.3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Wieliczce „Leonardo”

Fundacja Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo” prowadzi w Wieliczce Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Jest to ośrodek dzienny oferujący głównie wsparcie w zakresie rehabilitacji społecznej, terapię zajęciową oraz doradztwo w sprawach socjalnych.

Środowiskowy Dom Samopomocy „Leonardo” zajmuje się:

1. **rehabilitacją społeczną obejmującą:**
  - podtrzymywanie i rozwijanie u osób z zaburzeniami psychicznymi umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
  - podejmowanie działań w celu przygotowania osób z zaburzeniami psychicznymi do podjęcia pracy,
  - pomoc w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia,
  - poradnictwo z zakresu świadczeń socjalnych,
  - doradztwo (pomoc w budowaniu budżetów domowych, rozwiązywanie konfliktów),
  - kształtowanie umiejętności aktywnego spędzania wolnego czasu,
  - organizowanie imprez świątecznych,
  - terapię zajęciową w pracowniach :
    - plastycznej,
    - kulinarnej,
    - stolarskiej,
    - komputerowej,
    - rękodzieła artystycznego.

2. **zapewnieniem wsparcia i samopomocy poprzez:**
  - aktywizowanie rodzin oraz przyjaciół osób z zaburzeniami psychicznymi do uczestnictwa w życiu Domu,
  - indywidualne poradnictwo i psychoedukację dla rodzin,
  - współpracę z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, fundacjami oraz innymi podmiotami w celu realizacji zadań statutowych.

Osoby niepełnosprawne mogą brać udział w różnych zajęciach prowadzonych przez instruktorów terapii zajęciowej. Zdobywanie umiejętności w poszczególnych pracowniach ma formę indywidualnego dostosowania zakresu tematycznego do zainteresowań i możliwości oraz formę grupową, polegającą na kształtowaniu umiejętności pracy zespołowej (podziału pracy i ról oraz wzajemnej pomocy).

Rodzaje zajęć prowadzonych w Środowiskowym Domu Samopomocy „Leonardo”:

1. Trening umiejętności społecznych

To zajęcia, w których udział bierze cała grupa uczestników. Ćwiczy się wówczas praktyczne umiejętności przydatne w codziennym życiu takie jak: rozwiązywanie konfliktów, odkrywanie i poszerzanie swoich zainteresowań, nawiązywanie znajomości, skuteczne porozumiewanie się, asertywność, twórcze myślenie, koncentracja uwagi i usprawnianie pamięci, autoprezentacja, sposoby aktywnego poszukiwania pracy, współpraca w zespole.

2. Grupa samopomocy

Jest to spotkanie, w trakcie którego wspólnie rozwiązuje się problemy życia codziennego przedstawione przez uczestników. Uczestnicy wspierają się w różnych sytuacjach życiowych i kłopotach oraz dzielą się swoimi doświadczeniami.

Organizuje się również spotkania psychoedukacyjne, podczas których można się dowiedzieć, jakie są przyczyny, objawy oraz zasady leczenia i terapii chorób psychicznych. Uczestnicy poznają także sposoby wczesnego wykrywania objawów i zapobiegania nawrotom.

3. Działalność kulturalno – edukacyjna

To oferta różnych form aktywnego spędzania czasu wolnego. Organizuje się wyjścia do muzeów i galerii na wystawy malarstwa, grafiki, rzeźby i fotografii. Ponadto odbywają się wyjazdy do kina, wycieczki, dyskoteki. Dzięki wspólnej zabawie można bliżej poznać wiele osób i znaleźć przyjaciół. Aktywne i twórcze spędzanie czasu wolnego staje się nawykiem, który motywuje uczestników do kontaktów również poza ośrodkiem (np. w weekendy).

4. Grupa Wsparcia dla Rodzin

Celem istnienia tej grupy jest włączenie rodzin do współpracy w terapii, wzajemne wspieranie się i wymiana doświadczeń na temat sposobów radzenia sobie w trudnej sytuacji i przeżywania choroby psychicznej osoby bliskiej. Rodziny uzyskują informacje o chorobie psychicznej i jej leczeniu oraz o terapii odbywającej się w ŚDS. Nawiązują kontakty oraz podejmują wspólną aktywność na rzecz poszerzenia możliwości aktywnego funkcjonowania osób chorych.

5. Wsparcie psychologiczne

W ŚDS można korzystać ze spotkań z psychologiem, spotkań indywidualnych oraz spotkań grupowych (trening umiejętności społecznych, grupa wsparcia dla uczestników, muzykoterapia, grupa wsparcia dla rodzin). Można także otrzymać wsparcie w rozwiązywaniu sytuacji trudnych,

kryzysowych, a przede wszystkim oswoić się z sytuacją choroby psychicznej, nauczyć rozpoznawania swoich objawów chorobowych i radzenia sobie zarówno z chorobą, jak i różnymi sytuacjami życiowymi.

6. Wsparcie terapeutów

Uczestnik może również korzystać z pomocy terapeutów w ważnych dla siebie sprawach i współpracować z nimi w tworzeniu *indywidualnego planu swojej terapii (kontraktu)*.

Dodatkowo odbywają się:

- zajęcia z języka angielskiego,
- zajęcia z języka niemieckiego,
- trening pamięci,
- kurs obsługi komputera dla zaawansowanych,
- konsultacje psychologiczne,
- spotkania nieformalne:
  - karaoke,
  - seanse kosmetyczne,
  - seanse filmowe.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Wieliczce „Leonardo”

ul. Sienkiewicza 24

32-020 Wieliczka

tel. 12 288-32-28

10.4. Fundacja L’Arche

Fundacja L’Arche z siedzibą w Śledziejowicach jest organizacją pozarządową, prowadzącą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie. Fundacja została utworzona w 1999 roku i tym samym dała osobowość prawną istniejącej już od 1981 roku Wspólnocie Arka, która prowadziła Domy Życia i Warsztaty Terapii Zajęciowej w Śledziejowicach. Obecnie Fundacja ma trzy oddziały: w Poznaniu, Wrocławiu i Warszawie. Od maja 2004 roku posiada status Organizacji Pożytku Publicznego.

Wspólnoty Arki, których na świecie jest 137, działają w 35 krajach i są zrzeszone w Międzynarodowej Federacji L’ Arche. Pierwsza Wspólnota została założona w 1964 roku we Francji przez Jeana Vanier.

Obecnie Fundacja L’Arche w Śledziejowicach prowadzi dwa Domy Pomocy Społecznej, tworzące swoisty typ wspólnoty rodzinnej, w których osoby niepełnosprawne dzielą życie z asystentami. Mieszkańcy domów są objęci całodobową opieką na wszystkich poziomach życia – począwszy od zaspokojenia najbardziej podstawowych potrzeb bytowych, przez troskę o zdrowie, realizację potrzeb kulturalnych, duchowych oraz wspieranie rozwoju osobistego i odkrywanie darów i umiejętności każdego mieszkańca, aż do jak najbardziej

posuniętej integracji ze środowiskiem lokalnym. W każdym domu prowadzonym przez Fundację zamieszkuje 6 osób z niepełnosprawnością intelektualną - zarówno mężczyźni, jak i kobiety.

Od 1993 roku Fundacja prowadzi również Warsztaty Terapii Zajęciowej, w których przy współudziale terapeutów, psychologa oraz okazjnie zapraszanych specjalistów, dokonuje się rehabilitacja 30 uczestników. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą rozwijać swoje talenty i nabywać nowe umiejętności w 5 pracowniach: stolarskiej, ceramicznej, wyrobu świec, gospodarstwa domowego i zatrudnienia wspieranego. W połączeniu z pracownią zatrudnienia wspieranego działa pracownia komputerowa, która wydaje wewnętrzny kwartalnik „Śledź”.

Od października 2009 roku Fundacja zwiększyła działalność o prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy. ŚDS obejmuje swą troską 15 uczestników stwarzając im możliwości aktywnego spędzenia czasu, rehabilitacji społecznej i fizycznej, większej integracji ze społeczeństwem oraz nabywania nowych umiejętności.

Fundacja Arka od początku swego istnienia buduje partnerskie relacje z lokalnymi i regionalnymi instytucjami i organizacjami, kontakty ze środowiskiem sąsiedzkim, tworzy grupy przyjaciół i oddziałuje na opinię publiczną poprzez ukazywanie wartości i godności osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Za swoją działalność Fundacja L'Arche otrzymała liczne nagrody i wyróżnienia :

- nominację do Nagrody TOTUS za rok 2006 w kategorii „promocja człowieka, praca charytatywna i edukacyjno-wychowawcza”,
- wyróżnienie w Konkursie o Nagrodę Marszałka Województwa Małopolskiego „Kryształ soli” dla najlepszych organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego w kategorii: POLITYKA społeczna – działania na rzecz osób niepełnosprawnych w roku 2007,
- tytuł Perła Powiatu Wielickiego w kategorii – Organizacja Społeczna, Wieliczka 2009.

W przyszłości Fundacja L'Arche Wspólnota w Śledziejowicach planuje:

- rozbudowę budynku Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- przebudowę Domu Pomocy Społecznej w Wieliczce i adaptację pomieszczeń do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Fundacja L'Arche
Śledziejowice 336
tel./fax 12-288 24 70
e-mail sledziejowice@larche.org.pl
web. www.larche.org.pl

10.5. Stowarzyszenie im. Brata Alojzego Kosiby

Celem działalności Stowarzyszenia jest:

- organizowanie pomocy ludziom samotnym i ubogim,
- udzielanie pomocy medycznej poprzez "Dom Diennej Pomocy",
- otoczenie opieką prawną, finansową i pedagogiczną szczególnie uzdolnione dzieci i młodzież z rodzin wielodzietnych i ubogich,
- dbałość o tradycje i wartości chrześcijańskie,
- profilaktyka i przeciwdziałanie patologiom społecznym takim jak: alkoholizm, narkomania, przemoc.

Cele statutowe Stowarzyszenie realizuje poprzez:

- współdziałanie z władzami i instytucjami oraz organizacjami zainteresowanymi działalnością Stowarzyszenia,
- utworzenie "Domu Diennej Pomocy" dla ludzi samotnych i ubogich,
- prowadzenie stołówki dla ludzi samotnych i ubogich,
- zorganizowanie i prowadzenie świetlic dla dzieci potrzebujących pomocy,
- organizowanie działalności oświatowej, kursów, sympozyjów, seminariów, odczytów, dyskusji,
- współpracę z pokrewnymi stowarzyszeniami krajowymi i zagranicznymi.

Stowarzyszenie Brata Alojzego Kosiby w realizacji swoich zadań współpracuje między innymi z:

- Urzędem Miasta i Gminy Wieliczka,
- Stacją Opieki "Caritas",
- szkołami podstawowymi i gimnazjami,
- Miejsko – Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele głównie poprzez prowadzenie jadłodajni dla potrzebujących - Kuchni im. Brata Alojzego Kosiby.

Stowarzyszenie im. Brata Alojzego Kosiby
ul. Brata Alojzego Kosiby 31
32-020 Wieliczka

10.6. Polski Związek Niewidomych Okręg Małopolski – koło w Wieliczce

Wielickie koło Polskiego Związku Niewidomych działa nieprzerwanie od 50 lat jako organizacja pożytku publicznego. Zrzesza osoby niewidome i słabowidzące o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności w celu ich społecznej integracji, rehabilitacji, wyrównywania szans w dostępie do informacji, edukacji, zatrudniania i szeroko pojętej aktywności społecznej, a także ochrony ich praw obywatelskich głównie poprzez:

- prowadzenie rehabilitacji podstawowej, leczniczej, społecznej i zawodowej niewidomych dorosłych i dzieci,
- działania na rzecz zaopatrzenia niewidomych w sprzęt rehabilitacyjny,

- organizowanie różnych form działalności kulturalnej i artystycznej niewidomych, a także sportu, turystyki i rekreacji oraz wypoczynku dorosłych i dzieci,
- działania na rzecz aktywizacji zawodowej niewidomych, organizowanie różnych form kształcenia i szkolenia zawodowego,
- działania na rzecz szkolenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli, instruktorów rehabilitacji i inne.

Polski Związek Niewidomych Okręg Małopolski - koło w Wieliczce

ul. Poczтовая 1

32-020 Wieliczka

tel. (12) 288-10-70

e-mail: annaszypula@o2.pl

czynne: poniedziałki, środy 9:00 - 13:00, piątki 15:00 - 16:30

10.7. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Oddział Rejonowy w Wieliczce

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów działa w Wieliczce od ponad trzydziestu lat (od 1977 r.). Związek, kierowany przez Zarząd Rejonowy PZERiI, jest organizacją pozarządową, utrzymującą się ze składek członkowskich, niedotowaną z budżetu Państwa. Jest to najliczniejsza organizacja w kraju, licząca blisko milion osób – oddział w Wieliczce aktualnie zrzesza ok. 900 osób.

Głównym celem Związku jest dążenie do poprawienia warunków socjalno – bytowych emerytów, rencistów i inwalidów oraz ich uczestnictwo w życiu społecznym. PZERiI istnieje po to, aby zrzeszać osoby, które po latach pracy zawodowej przeszły na emeryturę lub z powodu stanu zdrowia są rencistami. Ma za zadanie wspierać tych, którzy są samotni, opuszczeni, zapomniani bądź też znajdują się w trudnych warunkach materialnych.

Zgodnie z wymogami statutu, PZERiI prowadzi działalność w dwóch podstawowych kierunkach. Są to:

- działalność socjalno-bytowa, obejmująca pomoc finansową i rzeczową dla członków znajdujących się w trudnych warunkach materialnych i bytowych,
- działalność kulturalna oraz zagospodarowanie wolnego czasu członków przez organizowanie: wycieczek krajoznawczych krajowych i zagranicznych, imprez okolicznościowych, wyjazdów do teatru, kina, operetki (zakup biletów).

Związek udziela również pomocy osobom, które chcą wyjechać na wczasy czy turnusy rehabilitacyjne.

Oddział Rejonowy

Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów

ul. Mickiewicza 8

32-020 Wieliczka

czynne: poniedziałek, czwartek w godz. 9:00 – 13:00